

Příloha č. 3

Věcné zaměření - Popis podporovaných aktivit ve výzvě Řídícího orgánu OPZ pro Místní akční skupiny na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje

Obsah:

Úvod	2
1 Podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím poskytování vybraných sociálních služeb a prostřednictvím dalších programů a činností v oblasti sociálního začleňování.....	3
1.1 Sociální služby.....	4
1.2 Další programy a činnosti v oblasti sociálního začleňování.....	6
2 Podpora komunitní sociální práce a komunitních center jako prostředků sociálního začleňování nebo prevence sociálního vyloučení	12
2.1 Komunitní sociální práce	12
2.2 Komunitní centra	16
3 Podpora opatření v oblasti zaměstnanosti	19
3.1 Příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce.....	19
3.2 Zvyšování zaměstnanosti cílových skupin	21
3.3 Podpora udržitelnosti cílových skupin na trhu práce.....	22
3.4 Podpora prostupného zaměstnávání	23
4 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání.....	24
4.1 Integrační sociální podnik.....	24
4.2 Environmentální sociální podnik	26
5 Podpora prorodinných opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni.....	30
5.1 Zařízení péče o děti zajišťující péči o děti v době mimo školní vyučování (ranní či odpolední pobyt) 30	
5.2 Doprovody na kroužky a zájmové aktivity.....	31
5.3 Příměstské tábory.....	31
5.4 Společná doprava dětí do/ze školy, dětské skupiny a/nebo příměstského tábora	31
5.5 Dětské skupiny	32
5.6 Vzdělávání pečujících osob.....	33
6 Nepodporované aktivity	36

Úvod

Výzva Řídícího orgánu Operačního programu Zaměstnanost (dále jen „ŘO OPZ“) pro Místní akční skupiny (dále jen „MAS“) se vyhlašuje v rámci Investiční priority 2.3 OPZ Strategie komunitně vedeného místního rozvoje. Komunitně vedený místní rozvoj (dále jen „CLLD“) je koncipován s ohledem na místní potřeby a potenciál a zahrnuje inovativní prvky v místních souvislostech, vytváření sítí a vzájemnou spolupráci místních aktérů. Cílem výzvy je zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech (Specifický cíl 2.3.1 OPZ).

Výzvou jsou podporovány pouze aktivity, které mají **přímý dopad na cílové skupiny**, tj. aktivity zaměřené na přímou práci s cílovými skupinami.

Pro větší přehlednost **jsou podporované aktivity orientačně rozděleny do pěti oblastí (viz níže). Tím není vyloučena možnost kombinace jednotlivých aktivit v rámci oblastí i napříč těmito oblastmi.** Kombinace aktivit by především měla umožnit naplňování opatření stanovených ve schválených strategiích komunitně vedeného místního rozvoje.¹

Oblasti podporovaných aktivit:

1. Podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím poskytování vybraných sociálních služeb v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a prostřednictvím dalších programů a činností v oblasti sociálního začleňování

Oblasti nepodporovaných aktivit:

2. Podpora komunitní sociální práce a komunitních center jako prostředků sociálního začleňování nebo prevence sociálního vyloučení
3. Podpora opatření v oblasti zaměstnanosti
4. Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání
5. Podpora prorodinných opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni

¹ V případě kombinace aktivit se sociálními službami registrovanými podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v rámci jednoho projektu, je nezbytné, aby žadatel v žádosti o podporu jednoznačně odlišil sociální službu/služby od dalších aktivit projektu. Důvodem jsou odlišné režimy financování a vykazování nákladů u sociálních služeb a dalších aktivit (sociální služby jsou financovány formou vyrovnávací platby v souladu s Rozhodnutím Komise č. 2012/21/EU).

1 Podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím poskytování vybraných sociálních služeb a prostřednictvím dalších programů a činností v oblasti sociálního začleňování

Aktivita v oblasti sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených musí mít vždy **přímý dopad na cílové skupiny**, tj. jsou zaměřeny na přímou práci s cílovými skupinami. V projektech je možné spolu s aktivitami souvisejícími s přímou prací cílovými skupinami podpořit i aktivity zaměřené na strategickou/koncepční/metodickou činnost (např. jednou z aktivit projektu může být vytvoření metodiky pro práci s konkrétní cílovou skupinou apod., ale zároveň projekt musí obsahovat aktivity, které v přímé práci s cílovou skupinou ověřují vytvořenou metodiku).

Stejně tak je možné v projektech podporovat vzdělávací aktivity pro cílové skupiny, ale opět jen spolu s aktivitami zaměřenými na komplexnější podporu cílových skupin (např. jednou z aktivit projektu může být vzdělávání cílových skupin, ale zároveň projekt musí obsahovat další aktivity tak, aby podpora cílových skupin byla komplexní).

1.1 Sociální služby

Budou podporovány uvedené druhy sociálních služeb pro vymezené cílové skupiny se zaměřením na návrat těchto osob zpět do společnosti a na trh práce, na udržení se na trhu práce a na umožnění přístupu ke službám podporujícím návrat na trh práce².

Způsobilé aktivity a s nimi spojené výdaje jsou pouze takové, které jsou zaměřené na podporu a financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním základních druhů a forem sociálních služeb, a to v rozsahu stanoveném základními činnostmi³ u jednotlivých druhů sociálních služeb. Jejich výčet a charakteristiky jsou uvedeny v části třetí, hlavě I, díle 2 až 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a v prováděcí vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Bude podporováno poskytování pouze těch sociálních služeb, které jsou registrovány v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a které jsou zároveň součástí sítě sociálních služeb uvedené ve střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb příslušného kraje (popř. obce).

Budou podporovány pouze sociální služby poskytované **terénní a ambulantní formou**. Jako **pobytové** budou podporovány jen **odlehčovací služby a krizová pomoc** podle § 44 a § 60 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Součástí nákladů vztahujících se k poskytování sociální služby mohou být i náklady na **celoživotní vzdělávání pracovníků poskytovatele sociální služby**, a to za podmínky, že toto vzdělávání přímo souvisí s poskytováním základních činností sociální služby a současně je oblast vzdělávání pracovníků poskytovatele služby upravena v rámci vydaného Pověření v souladu s Rozhodnutím Komise č. 2012/21/EU. Pro účely podpory sociálních služeb v rámci této výzvy se celoživotním vzděláváním pracovníků poskytovatele sociální služby rozumí:

- vzdělávání sociálních pracovníků v souladu s § 111 zákona o sociálních službách, a to maximálně v rozsahu 24 hodin za kalendářní rok,
- vzdělávání pracovníků v sociálních službách v souladu s § 116 odst. 9 zákona o sociálních službách, a to maximálně v rozsahu 24 hodin za kalendářní rok,
- vzdělávání vedoucích pracovníků, a to maximálně v rozsahu 24 hodin za kalendářní rok.

Budou podporovány tyto druhy sociálních služeb:

- a) **Odborné sociální poradenství - § 37** (občanské poradny, manželské a rodinné poradny, poradny pro osoby se zdravotním postižením, pro oběti trestných činů a domácího násilí, poradenství ve speciálních lůžkových zdravotnických zařízeních hospicového typu, poradenství osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností atd.); v rámci odborného sociálního poradenství budou podporovány **i mobilní terénní týmy** poskytující odborné sociální poradenství

² Nebudou podporovány sociální služby určené osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, tj. zejména sociální služby pro seniory.

³ Fakultativní činnosti (činnost navazující na poskytování základních činností sociální služby) ne hospodářské povahy lze do projektu zahrnout, avšak je třeba je jednoznačně odlišit od základních činností sociální služby. Fakultativní činnosti budou financovány mimo režim veřejné podpory, zatímco základní činnosti sociální služby jsou financovány formou vyrovnávací platby v souladu s Rozhodnutím Komise č. 2012/21/EU. Více k problematice fakultativních činností viz Doporučený postup MPSV č. 4/2013 k zajišťování fakultativních činností při poskytování sociálních služeb k § 35 odst. 4 zákona č. 108/2006 S., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

- b) **Terénní programy - § 69** (poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy; služba je určena pro problémové skupiny osob, uživatele návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách a jiné sociálně ohrožené skupiny; cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života)
- c) **Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi - § 65** (poskytované rodinám s dětmi, u nichž je ohrožen vývoj dítěte v důsledku dopadů dlouhodobé krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat, a u nichž existují další rizika ohrožení vývoje dítěte)
- d) **Raná péče - § 54** (poskytovaná dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7 let, které je zdravotně postižené, nebo jehož vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivého zdravotního stavu; služba je zaměřená na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby); služby poskytované rodinám s dítětem se specifickými potřebami umožňují rodičům a pečujícím osobám sociální začlenění a působí preventivně proti jejich sociálnímu vyloučení (rodiče a pečující osoby se mohou díky podpoře služeb rané péče snadněji zapojit do sociálního, pracovního a ekonomického života společnosti)
- e) **Krizová pomoc - § 60** (poskytovaná na přechodnou dobu osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami; krizová pomoc obvykle nespočívá pouze v jednorázové pomoci člověku v akutní krizi, ale zahrnuje několik intervencí s osobou v krizi, včetně jejího předání do následné péče, pokud to její stav vyžaduje); u této služby sociální prevence bude podporována i pobytová forma jejího poskytování
- f) **Kontaktní centra - § 59** (nizkoprahová zařízení pro osoby ohrožené závislostí na návykových látkách; cílem služby je snižování sociálních a zdravotních rizik spojených se zneužíváním návykových látek)
- g) **Nizkoprahová zařízení pro děti a mládež - § 62** (pro účely této výzvy bude podporována pouze cílová skupina osob ve věku od 15 do 26 let⁴ ohrožených společensky nežádoucími jevy s důrazem na podporu jejich sociálního začleňování a zvyšování kompetencí k uplatnění se na trhu práce); cílem služby je zlepšit kvalitu života těchto osob předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace (Nizkoprahová zařízení pro děti a mládež mohou poskytovat sociální službu i cílové skupině osob mladších 15 let, avšak z prostředků OPZ budou hrazeny jen výdaje nezbytné pro práci s cílovou skupinou osob ve věku od 15 do 26 let. Poskytovatel při kontrole doloží, že dotace byla využita pro práci s podporovanou cílovou skupinou (poskytovatel vede samostatnou evidenci cílové skupiny podporované z OPZ))
- h) **Sociální rehabilitace - § 70** (soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a to rozvojem jejich specifických

⁴ Nizkoprahová zařízení pro děti a mládež mohou poskytovat sociální službu i cílové skupině osob mladších 15 let, avšak z prostředků OPZ budou hrazeny jen výdaje nezbytné pro práci s cílovou skupinou osob ve věku od 15 do 26 let. Poskytovatel při kontrole doloží, že dotace byla využita pro práci s podporovanou cílovou skupinou (poskytovatel vede samostatnou evidenci cílové skupiny podporované z OPZ).

schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných, pro samostatný život nezbytných činností alternativním způsobem využívajícím zachovaných schopností, potenciálů a kompetencí); u této služby sociální prevence bude podporována pouze terénní a ambulantní forma jejího poskytování

- i) **Sociálně terapeutické dílny - § 67** (pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení, které nejsou z tohoto důvodu umístitelné na otevřeném ani chráněném trhu práce; cílem je dlouhodobá a pravidelná podpora zdokonalování pracovních návyků a dovedností prostřednictvím sociálně pracovní terapie)
- j) **Služby následné péče - § 64** (poskytované osobám s chronickým duševním onemocněním a osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly lůžkovou péči ve zdravotnickém zařízení, absolvovaly ambulantní léčbu nebo se jí podrobují, nebo osobám, které abstinují); u této služby sociální prevence bude podporována pouze ambulantní forma jejího poskytování
- k) **Podpora samostatného bydlení - § 43** (poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, včetně duševního onemocnění)
- l) **Osobní asistence - § 39** (pro účely této výzvy poskytovaná pouze osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického onemocnění nebo zdravotního postižení)
- m) **Odlehčovací služby - § 44** (poskytované osobám pečujícím v jejich přirozeném sociálním prostředí o osoby se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení); u této služby sociální péče bude podporována i pobytová forma jejího poskytování

1.2 Další programy a činnosti v oblasti sociálního začleňování

Jedná se o programy a činnosti se společensky prospěšným charakterem (nikoli komerčním), které mají příznivý dopad na osoby z cílových skupin v území MAS.

Podporovány budou programy a činnosti realizované v přirozeném sociálním prostředí osob z cílových skupin, tj. aktivity realizované terénní nebo ambulantní formou. Musí být zajištěno, že se skutečně jedná o **programy a činnosti nad rámec základních činností sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách - nelze podporovat programy, které mají charakter sociální služby, avšak nejsou jako sociální služba registrovány!**

Budou podporovány zejména následující programy a činnosti:

- a) Programy prevence a řešení problémů především **v sociálně vyloučených lokalitách**⁵ zaměřené na rizikové jedince či skupiny osob žijící v extrémně nepříznivých životních podmínkách a na sociálně znevýhodněné skupiny obyvatel, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti, nebo kteří již spáchali trestnou činnost. Jedná se o programy sekundární a terciální prevence sociálně patologických jevů a příčin kriminogenních situací,

⁵ Doporučujeme vycházet z *Gabalovy Mapy sociálně vyloučených lokalit* (<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/analiza-socialne-vyloucenych-lokalit-v-cr-1?highlightWords=mapa+svl>). V případě, že se na území MAS nenachází sociálně vyloučená lokalita, musí MAS existenci problémů spojených se sociálním vyloučením identifikovat ve své SCLLD.

prevence kriminality a ochrany veřejného pořádku⁶, včetně podpory účasti členů komunity na předcházení rizikových situací a řešení problémů ohrožených osob (např. zavádění koordinovaného přístupu k prevenci kriminality, tvorba obecních plánů prevence kriminality se zapojením komunity, asistenti prevence kriminality⁷, asistence obětem trestných činů při jednání s policií, soudy a dalšími úřady, mentoring, preventivní programy pro mladé osoby 15+ a rodiny s dětmi, např. vzdělávání, aktivizační, asistenční a motivační programy, pomoc v krizových životních situacích, sociálně-terapeutické pobyty realizované formou příměstských táborů⁸).

- b) Aktivita směřující k podpoře **mladým lidem ze sociálně znevýhodněného prostředí** při vstupu do samostatného života po ukončení nebo i v průběhu jejich vzdělávání (zejména pokud pochází ze sociálně znevýhodněného prostředí, náhradní rodinné péče nebo ústavní péče, tj. školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popř. jiných zařízení pro péči o děti a mládež). Jedná se o činnosti zaměřené na podporu fungování cílové skupiny v přirozeném sociálním prostředí a podporu v jejím začlenění se do běžného života a na trh práce.⁹ Aktivita zohledňuje specifické potřeby cílové skupiny těchto osob (sociálně znevýhodněné prostředí, předchozí ústavní péče nebo náhradní rodinná péče apod.). Například může jít o realizaci vzdělávacích aktivit na podporu rozvoje psychosociálních a praktických dovedností, právního povědomí, posílení osobních kompetencí s cílem začlenění do běžné společnosti, zapojení cílové skupiny do realizace komunitních aktivit, programy rozvíjející kompetence v oblasti finanční gramotnosti a prevence zadluženosti, možnosti uplatnění se na trhu práce, zvyšování kvalifikace, získání odpovídajícího bydlení, mentoring, vrstevnická pomoc (peer programy), doprovázení a asistence při přechodu do samostatného života apod.
- c) Aktivita a programy sekundární a terciární prevence pro **osoby s chronickým duševním onemocněním** a jejich rodinné příslušníky, mimo zdravotnické služby a péči (programy rozvíjející dovednosti a schopnosti potřebné pro každodenní život, schopnost zacházet se svou nemocí, udržování přirozených sociálních vztahů a vazeb, samostatné rozhodování o způsobu vlastního života, zvyšování kompetencí v oblasti orientace v nabídce služeb, programů a sociálního zabezpečení pro cílovou skupinu, vedení k samostatnému využívání veřejných služeb, specializované právní poradenství, svépomocné a aktivizační programy atd.).
- d) Aktivita a programy sekundární a terciární prevence pro **osoby ohrožené závislostmi** na návykových látkách, včetně gamblingu a závislosti na PC hrách, mimo zdravotnické služby a péči (programy zaměřené na minimalizaci zdravotních a

⁶ Nejedná se o situační prevenci kriminality ve smyslu zavádění kamer a dalších bezpečnostních a ochranných prvků nebo o realizaci přednášek na téma bezpečnosti pro širokou veřejnost apod.

⁷ V rámci prevence kriminality budou podporovány aktivity, které jsou v souladu s Metodikou výběru, přípravy a činnosti asistentů prevence kriminality (APK) vydané Ministerstvem vnitra ČR viz <http://www.mvcr.cz/clanek/metodika-vyberu-pripravy-a-cinnosti-asistentu-prevence-kriminality.aspx> a <http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-metodickych-doporuceni-vyzvy-programu-prevence-kriminality-na-rok-2015.aspx> v části C3. V této výzvě nebudou podporovány rekvalifikační kurzy vztahující se k prevenci kriminality, do projektu vstupují již proškolení APK, nebude podporováno jejich vstupní, ale pouze průběžné vzdělávání. Vstupní vzdělávání nových APK je v gesci MV ČR (speciální dotační titul na podporu a vzdělávání APK), případně dalších vzdělávacích institucí poskytujících shodné typy vzdělávání. **Náklady na absolvování vstupního vzdělávání APK nejsou způsobilé v této výzvě** (kurz MV ČR není akreditován). **Způsobilé výdaje projektu:** mzdy, provoz, výstroj APK atd. (viz metodika MV ČR). **Oprávnění žadatelé:** pouze obce, kde působí obecní policie (v obcích s udělenou výjimkou, kde je dohoda s PČR, nemohou být APK v projektech OPZ podpořeny, případná podpora bude v gesci MV ČR). ŘO OPZ bude s MV ČR konzultovat případné příjemce v OPZ s cílem zabránění duplicitní podpoře.

⁸ Jedná se o sociálně-terapeutické pobyty zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů, které jsou určeny především pro rizikovou mládež. Cílem je umožnit cílové skupině zažít jiný model fungování, než který běžně zná díky znevýhodňujícímu prostředí, ve kterém žije. Příměstské tábory by svým zaměřením měly přispívat k podpoře sociálního a osobnostního rozvoje a k ochraně před působením negativních vlivů.

⁹ Nebudou podporovány aktivity, které mají podobu ubytovacích/pobytových služeb pro cílovou skupinu.

sociálních rizik u osob užívajících drogy nebo drogou ohrožených a rizik spojených s hazardním hraním, svépomocné a aktivizační programy, adiktologická psychosociální intervence, doléčovací programy pro osoby, které opouštějí terapeutickou komunitu, aktivity zaměřené na integraci do pracovního života atd.).

- e) Programy pro **osoby opouštějící zařízení pro výkon trestu odnětí svobody**, pro **osoby ve výkonu trestu** a pro **osoby s alternativními tresty** (pachatelé trestné činnosti), probační a resocializační programy¹⁰ a programy zaměřené na pachatele domácího násilí s cílem předcházení jejich dalšího násilného chování (programy sociálního výcviku a rozvoje sociálních a osobních dovedností s cílem sociální integrace, nalezení zaměstnání, psychologické poradenství atd.).
- f) **Motivační programy přispívající k sociálnímu začlenění nebo k prevenci sociálního vyloučení** osob v nepříznivé sociální situaci (rozvoj psychosociálních a praktických dovedností, posilování osobních kompetencí v běžném životě, podpora právního povědomí a sebedůvěry s cílem začlenění do běžné společnosti a na trh práce, vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti, posilování rodičovských kompetencí, získávání základních sociálních a profesních dovedností a schopnosti uplatnit se na trhu práce¹¹, společenské začlenění osob vystavených institucionalizaci, obnovení, upevnění či zprostředkování kontaktu s přirozeným sociálním prostředím, pomoc při uplatňování práv a zvládání zátěží běžného života, programy učení se hodnotám v oblasti svobody a odpovědnosti jednotlivce, doprovody při jednání s institucemi atd.).
- g) Programy a aktivity **v oblasti sociálně-právní ochrany dětí**¹² zaměřené na preventivní programy na podporu rodiny, aktivity směřující k obnovení narušených funkcí rodiny a vedoucí ke stabilizaci rodiny, rozvoj aktivit podporujících komunitní práci a zapojování zdrojů komunit do řešení situace ohrožených rodin atd.
- h) Aktivity zaměřené na podporu **pečujících osob a neformální péče** (tj. péče poskytovaná osobě závislé v rámci rodin nebo komunit osobami blízkými - rodinnými příslušníky, příbuznými nebo známými) a **sdílené péče** (tj. kombinace péče poskytované profesionálními poskytovateli a neformálními pečovateli), včetně rozvoje **domácí paliativní péče** (terénní mobilní týmy, vzdělávání a poradenství pro osoby pečující apod.). Dle kvalifikovaných odhadů je významná část veškeré sociální a zdravotní dlouhodobé péče poskytována rodinnými příslušníky nebo jinými pečujícími. Podporovány budou zejména **podpůrné služby určené pro pečující osoby**-sociální práce, psychoterapeutická podpora, edukace a specifické poradenství v oblasti kombinování formální a neformální péče, možností využívání podpůrných sociálních služeb, jednání s úřady, organizace a pomoc při zvládání přímé péče (supervize, odborné techniky přímé péče), pomoc s péčí o domácnost, řešení finanční situace, rozšíření kvalifikace, kombinování péče se zaměstnáním, či s návratem na trh práce po ukončení péče, právní poradenství, dále podpora pečující osoby ze strany sociálních pracovníků obcí, úřadů práce a nemocnic (zvyšování personální kapacity sociálních pracovníků, kteří mohou pečujícím osobám poskytnout podporu a poradenství, zřízení pozice koordinátora podpory, tj. sociálního pracovníka

¹⁰ Jedná se pouze o programy akreditované Ministerstvem spravedlnosti ČR. Např. asistence a doprovázení při odchodu z výkonu trestu odnětí svobody či při vykonávání alternativního trestu (spolupráce se sociálními kurátory, s Probační a mediační službou ČR při znovu začlenění osoby z cílové skupiny do společnosti a na trh práce).

¹¹ V případě aktivit, které svou povahou spadají do opatření v oblasti zaměstnanosti, se žadatel musí řídit podmínkami platnými pro aktivitu 3. Podpora opatření v oblasti zaměstnanosti. Podpora uplatnění na trhu práce formou příspěvku na úhradu mzdových nákladů zaměstnavatelům může zakládat veřejnou podporu.

¹² Jedná se pouze o aktivity, které nejsou současně podporovány ze státní dotace na výkon sociálně-právní ochrany dětí.

na obcích, který bude pomáhat pečujícím osobám zajistit vše potřebné pro svou činnost, zvyšovat kompetence a znalosti pečujících osob pro řešení problémů spojených s péčí o osobu závislou atd.). Cílem je zmírnění znevýhodnění pečujících osob na trhu práce, které je spojené s poskytováním neformální péče, rozvoj vzájemné provázanosti a sdílení péče mezi formálními poskytovateli, neformálními pečovateli a službami zaměstnanosti, a zvýšení informovanost pečujících osob o svých možnostech.

- i) Aktivita zaměřená na **předcházení ekonomické nestability** osob z cílových skupin - posilování finanční gramotnosti osob ohrožených předlužeností, finanční plánování a řešení zadluženosti, zvyšování příjmů, snižování dluhů na bydlení, dluhové poradenství včetně zpracování insolvenčních návrhů¹³, zvyšování kompetencí v oblasti hospodaření domácnosti včetně finančního plánování a praktických nácviků (např. trénink schopnosti čelit impulsivnímu nakupování či manipulaci v souvislosti s poskytováním úvěrů apod.), zvyšování sociálních a profesních dovedností a kompetencí v oblasti hledání a udržení stabilního zaměstnání, aktivity zaměřené na spolupráci partnerů na místní úrovni včetně spolupráce se zaměstnavateli při řešení problémů spojených se zaměstnáváním pracovníků s exekucemi atd.
- j) Aktivita zaměřená na **rozvoj sociálního/dostupného/podporovaného/prostupného bydlení** jako prevence prostorového vyloučení vzniku sociálně vyloučených lokalit a bezdomovectví. Podporované aktivity se týkají řešení problematiky bydlení prostřednictvím podpory sociální práce s klienty - preventivní, následné a doprovodné služby pro osoby ohrožené ztrátou bydlení, např. programy prevence ztráty bydlení a znovu začlenění do bydlení, aktivity k zabránění nedobrovolnému vystěhování osob z bydlení, participativní metody využívající spoluúčasti klientů na rozhodování a realizaci aktivit (institut domovníka dle metodického podkladu MV ČR viz <http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-metodickych-doporuceni-vyzvy-programu-prevence-kriminality-na-rok-2015.aspx> v části H, klientské domovní samosprávy - projektové žádosti na podporu institutu domovníka je nezbytné předem projednat s danou obcí, je-li žadatelem jiný subjekt než přímo obec¹⁴), zavádění case managementu a jiných forem koordinace, zvyšování sociálních kompetencí vzhledem k udržení bydlení, bezproblémového užívání bytu a přijetí adekvátního bydlení jako důležité hodnoty, podpora ekonomického a ekologického životního stylu (omezení plýtvání, hospodárný životní styl), síťování a multidisciplinární spolupráce, správa dluhu atd. Podpora není určena na investice do sociálního bydlení (rekonstrukce, modernizace, nákup dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku), na vybavení bytů (umyvadlo, sprcha, vana, WC, kuchyňská linka, varná deska, trouba apod.), na opravy a údržbu, na nájemné a kaucе atd. Aktivita musí být vždy zaměřena na přímou podporu cílové skupiny osob (klientů), nikoli pouze na vytváření nástrojů a systémů sociálního bydlení. Projekty, jejichž součástí bude i vytváření nástrojů a systémů sociálního bydlení, budou vždy pilotními, aktivity musí mít primárně přímý dopad na cílové skupiny osob (klientů).
- k) Aktivita podporující **mimosoudní způsob řešení konfliktů** v oblasti bydlení a pracovně-právních vztahů (programy finančně dostupné mediace, postupného splácení služeb profesionálních advokátů a mediátorů, bezplatná právní pomoc při zadlužení a v oblasti prevence sociálního vyloučení zaměřená na problematiku pracovně-právních vztahů, bydlení, exekucí atd.).

¹³ V souladu s novelou zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

¹⁴ Žadatel v projektové žádosti popíše způsob, jakým byla žádost na podporu institutu domovníka projednána s obcí, kde má být institut domovníka realizován.

- l) Aktivitu přispívající k **boji s diskriminací** (vzdělávací aktivity zaměřené na destigmatizaci cílové skupiny, na informování o příčinách, formách diskriminace a způsobech prevence a odstraňování diskriminace, poskytování poradenství cílovým skupinám týkající se nediskriminace a rozvoj různých forem služeb pro oběti diskriminace, např. služby bezplatných právních poraden včetně zastupování před soudem za účelem zajištění ochrany a pomoci obětem diskriminace, řešení případů diskriminace soudními i mimosoudními prostředky apod.). Aktivitu musí být vždy zaměřeny na přímou podporu cílové skupiny osob (klientů). Nebude podporována realizace kampaní a dalších osvětových aktivit bez vztahu k přímé podpoře cílové skupiny a konkrétnímu území MAS.

m) Aktivitu místních samospráv při **optimalizaci zajištění činností a výkonu sociální práce na svém území** - podpora profesionální realizace sociální práce jako činnosti zaměřené na pomoc jednotlivcům, skupinám či komunitám zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí (podpora využití specifických metod a technik sociální práce a individualizovaného přístupu, podpora výkonu sociální práce se zaměřením na identifikaci potřeb osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených na úrovni odborných postupů při případové práci, metodické činnosti a koordinaci nástrojů pomoci apod.). Bude podporován výkon sociální práce na obcích (typu I., II. i III.)¹⁵, včetně jeho dostatečného personálního zajištění. Podporovány budou především preventivní aktivity směřující k pozitivní změně v daném území obce, posilování vzájemných vazeb a spolupráce mezi obyvateli, organizacemi a institucemi. Důraz by měl být kladen především na znalost místního prostředí, dostupnosti a kapacit sociálních služeb a vzájemnou komunikaci a spolupráci mezi sociálními pracovníky a dalšími aktéry. Podporovány budou projekty zaměřené na participativní metody práce s klienty (zapojování klientů do rozhodování) a s osobami/skupinami osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, rozvoj síťování služeb, multidisciplinární spolupráce atd. Součástí nákladů projektu mohou být i náklady na **celoživotní vzdělávání sociálních pracovníků na obcích** v souladu s § 111 zákona o sociálních službách, a to v rozsahu minimálně 40 hodin za celé období realizace projektu.¹⁶

Doplňkově budou k výše uvedeným programům a činnostem podporovány i **aktivity místních subjektů působících v oblasti sociálního začleňování při koordinaci a**

¹⁵ Realizovat činnosti sociální práce mohou na základě svého rozhodnutí rovněž místní samosprávy (obce I. typu). Základním cílem sociální práce je zajištění, resp. podpora „sociálního fungování“ klienta (jednotlivce, skupiny, či komunity) v životě obce. Základní rolí sociálních pracovníků je udržet rovnováhu ve vztahu klient a jeho prostředí (obce). Intervence sociálního pracovníka při porušení rovnováhy může směřovat jak ke změně u klienta, tak i ke změně života v obci (např. změna sociálního prostředí). Sociální pracovník by měl svou činnost vykonávat převážně v přirozeném prostředí klientů.

U obcí II. typu se jedná o výkon přenesené působnosti podle zákona č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi, u obcí III. typu podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. U obcí I. typu není legislativní opora výkonu v přenesené působnosti, nicméně všechny typy obcí mají možnost výkonu sociální práce v samostatné působnosti. Místní samosprávy se mohou rozhodnout zaměstnávat sociální pracovníky (kteří splňují kvalifikační podmínky podle cit. zákona) a vykonávat na svém území činnosti sociální práce. Nebo obce II. typu (pokud by nastala dohoda na úrovni samospráv) mohou zaměstnávat sociální pracovníky k výkonu sociální práce na území obcí I. typu.

Sociální pracovník vyhledává klienty v jejich přirozeném prostředí, provádí posouzení životní situace klienta, individuální plánování cílů klienta a kroků, které povedou k jejich naplnění, zplnomocňuje klienty, aby dokázali sami ovlivňovat své sociální prostředí a měnit podmínky svých životů. Sociální pracovník rovněž realizuje činnosti zaměřené na změnu sociálního prostředí klienta, spolupracuje s navazujícími organizacemi při řešení životní situace klienta a spolupodílí se na realizaci preventivních aktivit, jejichž cílem je předcházet vzniku nepříznivých životních situací klientů.

¹⁶ Limit minimálně 40 hodin vzdělávání za období realizace projektu je stanoven s ohledem na překročení hranice pro bagatelní podporu účastníka projektu. Maximální rozsah vzdělávání není omezen. Rozsah vzdělávání bude posuzován individuálně v rámci věcného hodnocení projektové žádosti. Bude posuzována potřebnost, účelnost a efektivnost a hospodárnost vzdělávacích aktivit pro sociální pracovníky na obcích. Projektové aktivity musí být primárně zaměřeny na podporu cílových skupin osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených.

síťování sociálních služeb a dalších navazujících služeb a programů podporujících sociální začleňování a prevenci sociálního vyloučení a programů zaměřených na vznik a rozvoj specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách.¹⁷ S ohledem na to, že projekty v rámci této výzvy musí mít vždy přímý dopad na cílovou skupinu osob (klientů), procesy koordinace a síťování nemohou být podporovány samostatně, ale pouze ve vazbě na přímou práci s cílovými skupinami osob (klienty).

V této výzvě nejsou podporovány projekty zaměřené na tvorbu střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb obcí / příp. akčních plánů (tj. zavádění, realizace, sledování a vyhodnocování procesů střednědobého plánování) a na procesy související s vytvářením sítí sociálních služeb ve smyslu zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (tj. síť sociálních služeb jako součást střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb kraje).¹⁸

Doplňkově budou dále podporovány i aktivity zaměřené na **vzdělávání pracovníků organizací**,¹⁹ kteří vykonávají přímou práci s klienty (sociální pracovníci a další pracovníci v přímé práci, tj. odborné pracovní pozice hrazené z přímých nákladů, s cílem rozšíření a prohloubení jejich znalostí a dovedností při práci s cílovými skupinami, a to v rozsahu minimálně 40 hodin za celé období realizace projektu.²⁰

¹⁷ Koordinací a síťováním sociálních služeb a dalších navazujících služeb a programů se rozumí procesy spolupráce realizátorů projektů za účelem zefektivnění a zkvalitnění poskytovaných služeb a programů a vytváření inovativních přístupů při řešení problémů cílových skupin. Prostřednictvím vzájemné spolupráce, sdílení zkušeností, koordinace aktivit a síťování budou poskytované služby a další programy komplexněji naplňovat specifické potřeby osob z cílových skupin. Příklady podporovaných aktivit: síťování poskytovatelů zaměřených na práci s vybranými cílovými skupinami, vzájemná výměna a sdílení zkušeností s prací s cílovou skupinou (např. metody a techniky práce), plánování a optimalizace vhodné podpory pro vybrané cílové skupiny osob, zavádění nových postupů v práci s cílovými skupinami, monitoring a evaluace činností a podpory směřované vůči cílovým skupinám atd.

¹⁸ Střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb na obecní úrovni je podporováno v rámci Investiční priority 2.2 OPZ prostřednictvím specifických výzev.

¹⁹ Vzdelávání zaměstnanců žadatele, partnera nebo dalších subjektů zapojených do projektu může zakládat veřejnou podporu.

²⁰ Jedná se o odborné vzdělávací programy s cílem zvýšení profesních kompetencí pracovníků organizace. Vzdelávání pracovníků organizace žadatel v projektu vždy řádně odůvodní s ohledem na prospěch cílové skupiny klientů. Limit minimálně 40 hodin vzdělávání za období realizace projektu je stanoven s ohledem na překročení hranice pro bagatelní podporu účastníka projektu. Maximální rozsah vzdělávání není omezen. Rozsah vzdělávání bude posuzován individuálně v rámci věcného hodnocení projektové žádosti. Bude posuzována potřebnost, účelnost a efektivnost a hospodárnost vzdělávacích aktivit pracovníků organizace. Projektové aktivity musí být primárně zaměřeny na podporu cílových skupin osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených.

2 Podpora komunitní sociální práce a komunitních center jako prostředků sociálního začleňování nebo prevence sociálního vyloučení

Podporovány budou aktivity směřující k profesionální realizaci sociální práce jako činnosti zaměřené na pomoc komunitám zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí.

2.1 Komunitní sociální práce

Komunitní sociální práce = činnosti nad rámec základních činností sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, realizované v přirozené komunitě. Aktivity podporované v rámci komunitní sociální práce musí mít **přímou vazbu na sociální začleňování nebo prevenci sociálního vyloučení osob**.

Komunitní sociální práce představuje významný inkluzivní mechanismus. Osoby z cílových skupin jsou zapojovány do rozhodování a do přímé realizace opatření na úrovni sousedství, vyloučené lokality, obce, města, mikroregionu, a to s cílem získání lepšího přístupu ke společenským zdrojům (sociální ochrana, bydlení, vzdělání, zaměstnání, možnost uplatňovat svá práva atd.).

Gestorem komunitní sociální práce je **kvalifikovaný sociální pracovník** (dle zákona č. 108/2006 Sb.), například sociální pracovník obce či dobrovolného svazku obcí (i na malých obcích).

Komunitní práce v kontextu sociální práce = dlouhodobě působící **metoda sociální práce**:

- **jejímž subjektem je** komunita/skupina osob, kterou spojují společně definované sociální problémy, tj. členové komunity se nachází v nepříznivé sociální situaci²¹; tato nepříznivá sociální situace je zároveň spojena s dlouhodobými obtížemi v interakcích s okolním prostředím, které jsou společné pro danou komunitu/skupinu,
- **jejímž cílem je** posílit schopnost osob žijících v komunitě/náležících k dané skupině společně zvládat/ovlivňovat znevýhodňující a obtížné interakce tím, že získá větší míru kontroly nad okolnostmi svého života; společným úsilím bude dosaženo (komunitou) definovaných cílů.

Větší míru kontroly nad okolnostmi svého života, kterým jsou společně vystaveni, dosahují příslušníci komunity prostřednictvím **práce celého společenství**, na kterém se podílejí všichni relevantní aktéři z komunity, příp. jejího okolí i celé společnosti, za podpory (organizační, vzdělávací, strategické a facilitační) **komunitního sociálního pracovníka**, který k tomuto účelu může využívat **širokou škálu metod** (od motivování, zvyšování sebedůvěry a podpory samo organizování členů komunity až po zapojování komunity do komunitního plánování, rozvoje lokality či případné iniciace legislativních změn).

Komunitní sociální práce je založená na **propojování sdílených potřeb a existujících zdrojů** (lidských, materiálních, finančních či jiných) **uvnitř komunity** a na **stanovování dosažitelných cílů na základě možností dané komunity** = zplnomocňující proces, který vychází z posilování místních zdrojů; koncentruje se na silné stránky lidí a je posilován

²¹ *Nepříznivá sociální situace = oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením. (viz § 3 zákona č. 108/2006 Sb.)*

zkušeností malých společných úspěchů více lidí, který zvyšuje předpoklady pro udržitelnost výsledků a dosažených změn.

Komunitní sociální práce & Sociální práce:

Komunitní sociální práce	Sociální práce
Komplexní/holistický přístup (víceúrovňový, se zapojením různých aktérů, vyjednávání konsensu, využívání mnoha metod)	Individuální přístup ke klientovi v rámci inter- a multidisciplinární spolupráce
Mobilizace zdrojů uvnitř komunity = interní zdroje komunity a subjektů	Externí a osobní zdroje pomoci
Člen komunity = expert	Klient = držitel problému
Komunitní sociální pracovník = facilitátor, průvodce	Sociální pracovník = odborná podpora
Potřeby definuje sama komunita	Potřeby definované klientem
Změna vyvolaná „zevnitř“	Změna vyvolaná potřebou klienta
Aktivní přístup k řešení problémů - „konám“ → nezávislost členů komunity	Pasivní přijímání pomoci - „čekám“ → sociální pracovník jako motivační prvek k činnostem vedoucím ke změně, aktivita klienta
Symetrické vztahy mezi členy komunity a komunitním sociálním pracovníkem (rovnocennost, zodpovědnost, sdílená zodpovědnost)	Partnerský přístup mezi klientem a sociálním pracovníkem
Důraz na zdroje uvnitř komunity	Důraz na potřeby klienta a zdroje k jejich řešení (klientovy, externí)
Zplnomocňující přístup (zplnomocňující participace)	Individuální přístup zaměřený na řešení nepříznivé sociální situace (zplnomocňující přístup)
Princip „bottom-up“	Princip partnerství

Komunita & Sousedství:

Komunita = skupina lidí, kteří sdílí společné zájmy a hodnoty, a mezi nimiž jsou živé vazby; má určitou vnitřní strukturu, mechanismy organizace a komunikace; pro účely této výzvy je komunita definována lokalitou/teritoriem/územím, kde žijí lidé, které spojují společné podmínky a problémy. Rozhodující dopad komunitní sociální práce by měl být na obyvatele dané MAS, kteří jsou primárně členy komunity.

Sousedství = skupina lidí, které spojuje pouze místo, kde žijí/bydlí, vztahy mezi nimi jsou pouze sousedské; mají však často velmi podobné potřeby, k jejich řešení však nedospívají společnými silami, ale individuálně, což může leckdy zvyšovat napětí mezi jednotlivci (způsoby naplňování potřeb jedněch nemusí být v souladu se způsoby dalších osob v sousedství).

Sousedství je často výchozím stavem (nejen v sociálně vyloučených lokalitách). Lidé mají podobné potřeby a vytvoření komunitních vazeb může přispět k tomu, aby se učili svoji situaci řešit efektivnějším způsobem společnými silami a s využitím silných stránek/zdrojů v rámci komunity. **Posílení komunitních vazeb a budování komunity může tedy být cílem, k němuž komunitní sociální práce směřuje.**

Členové komunity jsou schopni:

- Efektivně spolupracovat v identifikaci problémů a potřeb komunity
- Dosáhnout shody na cílech a prioritách
- Dohodnout se na způsobu realizace společně stanovených cílů
- Efektivně spolupracovat na požadovaných opatřeních

Komunitní sociální pracovník garantuje, že komunitní sociální práce je realizována v souladu s principy komunitní práce a s etickým kodexem sociální práce. Na komunitní sociální práci se podílejí i další subjekty, zejména členové komunity.

Komunitní sociální pracovník & Sociální pracovník:

„Pracovníci zabývající se rozvojem komunity, kteří pouze pomáhají lidem k tomu, aby žili „pohodlně“ a jednoduše dělají „vše pro lidi“, přičemž za ně identifikují a analyzují jejich problémy a bez diskuse jim předkládají jejich řešení, jsou součástí problému, nikoliv součástí řešení.“ (PNG Book)

Komunitní sociální pracovník	Sociální pracovník
Předmětem jeho zájmu je komunita	Předmětem jeho zájmu je klient - jednatel/rodina/skupina
Mapuje potřeby komunity, vyhledává, oceňuje a podporuje její vnitřní zdroje, povzbuzuje k diskusím o problémech a k jejich definování, informuje o možnostech jejich řešení a motivuje členy komunity k hledání a nacházení vlastního řešení problémů společnými silami a za využití dostupných zdrojů a prostředků (zkompetentnění členů komunity)	Poskytuje klientovi podporu a pomoc, pomáhá mu ve chvíli, kdy klient nezvládá řešit problémy vlastními silami Ovlivňuje podobu poskytovaných služeb, sleduje a vyhodnocuje poskytování služeb (naplňování potřeb klienta) Doprovází klienta v jeho životní situaci (zjišťování nepříznivé sociální situace, plánování a realizace opatření ve prospěch klienta) a hájí jeho zájmy
Naslouchá potřebám komunity a jejích členů, zná problémy komunity, podporuje definování potřeb komunitou	Naslouchá potřebám klienta, zná jeho problémy, možnosti a zdroje jejich řešení
Pomáhá členům komunity zapojit se, je facilitátorem a motivačním prvkem procesů	Pomáhá klientovi mobilizovat jeho vnitřní zdroje, společně identifikují externí zdroje a motivuje klienta ke spolupráci

Vůči komunitě vystupuje z partnerské pozice, předkládá své návrhy, ale motivuje k tomu i členy komunity	Vůči klientovi vystupuje z partnerské pozice, předkládá své návrhy, ale motivuje klienta k převzetí vlastní zodpovědnosti
Reflektuje svůj vliv na komunitu (intervize/supervize)	Reflektuje svou práci s klientem (intervize/supervize)

Hodnoty komunitní (sociální) práce jsou naplňovány skrze následující principy²²:

Komunitní (sociální) práce se cíleně řídí a dle situace diferencovaně aplikuje zejména následující principy dobré praxe:

- **Participace a vlastnění procesu i výsledků (process and impact management)**
V celém procesu komunitní práce musí být vytvořeny podmínky pro participaci členů komunity. Participace se rozvíjí postupně na základě motivace, aktivizace a nových zkušeností lidí, díky posílení jejich sebedůvěry, prohlubujícímu se vztahu důvěry vůči komunitnímu pracovníkovi a ostatním lidem a zkušenostem z procesu dosahování společných cílů.
- **Etické zacházení s mocí, vlivem a získanými výhodami**
Komunitní pracovník získává vysoce specifické postavení tím, že je vpuštěn do osobní sféry členů komunity, jejich domovů a rodin, jejich nadějí a možností. To mu dává velkou moc. Je záležitostí etiky, že s komunitou zachází s respektem a přijetím, na bázi rovnosti, bez diskriminace, s uznáním preferencí a hodnot členů komunity. Jedná důvěryhodně, ve prospěch komunity jako celku a na základě dohody s komunitou, spolehlivě a transparentně.

Indikátory dobré praxe ve vztahu k zajištění participace:

- Všichni členové komunity mají dostatek informací o procesu a plánovaných/očekávaných výsledcích

²² Principy komunitní práce jsou podrobně popsány v Příloze č. 8 - Principy komunitní práce a vodítka pro předkládání projektů komunitní práce.

- Minimálně každý segment či podskupina komunity má prostor pro aktivní zastoupení ve všech procesech demokratického rozhodování a plánování toho, jakým směrem a jakou rychlostí se v reálném rámci bude vyvíjet proces změny a jaké výsledky změny jsou pro ně žádoucí; participace není jen pasivní účastí na komunitním organizování, ale musí být vytvořeny podmínky pro možnost ovlivňovat rozhodování ve všech fázích práce a celkové směřování společné práce
- Každému členu komunity musí prokazatelně být umožněn aktivní podíl na komunitní práci (včetně práva nesouhlasit) a „vlastnění“ procesu i výsledků komunitní práce, nakolik chce a dle svých schopností se může do komunitní práce zapojit

Vodítka pro předkládání projektů komunitní práce:²³

1. Znaky, podle kterých realizátoři projektu chápou a umějí aplikovat hodnoty, principy a metody komunitní práce (organizační, vzdělávací, strategické, facilitační)
2. Jak budou realizátoři projektu garantovat dodržování etických aspektů komunitní práce a etického kodexu sociální práce
3. Znaky, na základě kterých realizátoři projektu usuzují, že je v dané komunitě vhodné použít metodu komunitní práce
4. Jaké místní zdroje realizátoři projektu předpokládají, a na základě čeho
5. Jaké dosažitelné úspěchy realizátoři projektu předpokládají, a na základě čeho
6. Jaké vstupní předpoklady mají realizátoři projektu pro navázání kontaktu a získání důvěry členů komunity
7. Na jak dlouho realizátoři projektu práci odhadují a na základě čeho
8. Jaké členy komunity a jejího okolí předpokládají realizátoři projektu zapojit do společné práce a proč
9. Jak realizátoři projektu plánují posílit schopnosti komunity zvládat znevýhodňující interakce s okolím
10. Jak budou realizátoři projektu rozvíjet participaci a garantovat vlastnění procesu i výsledků (process and impact management) členů komunity
11. Jaká rizika a překážky procesu rozvoje komunity realizátoři projektu vidí a jak se s nimi plánují vypořádat

2.2 Komunitní centra²⁴

Komunitní centra = centra začleněná do běžné komunity. Cílovou skupinou je komunita a její členové (tj. osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené a další členové komunity).

Vznik komunitního centra je součástí procesu realizace a rozvoje komunitní (sociální) práce v území. Členové komunity se aktivně účastní na všech fázích vzniku a fungování komunitního centra - plánování vzniku komunitního centra, rozhodování o jeho podobě, jeho budování, řízení a zajištění běžného provozu, vyhodnocování funkčnosti a efektivity.

Komunitní centrum slouží jako veřejný prostor pro uskutečňování aktivit komunitní (sociální) práce. Aktivita realizované v rámci komunitního centra naplňují hodnoty a principy komunitní (sociální) práce, které jsou formulovány v základacích dokumentech komunitního centra či jinak veřejně deklarovány (principy aktivizace, participace, uschopňování, zplnomocnění, kolektivní spolupráce, sdílení zodpovědnosti atd.). Konkrétní podobu aktivit v komunitním centru utváří cílová skupina podle vlastních potřeb a zájmů s cílem zlepšit sociální situaci

²³ Vodítka pro předkládání projektů komunitní práce včetně jednotlivých podotázek jsou součástí Přílohy č. 8 - Principy komunitní práce a vodítka pro předkládání projektů komunitní práce.

²⁴ Žadatelům u projektů komunitních center doporučujeme konzultovat projektové záměry s ŘO OPZ!

nejen jednotlivců, ale i komunity jako celku. Komunitní centrum by mělo být neutrálním a otevřeným prostorem, který umožňuje lidem scházet se, společně vytvářet aktivity a řešit sdílené problémy.

Činnost komunitního centra **musí mít vždy přímou vazbu na sociální začleňování nebo prevenci sociálního vyloučení osob**. Musí být koordinována a zastřešena minimálně jednou osobou s odbornou způsobilostí **sociálního pracovníka** podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, popř. dalšími odbornými pracovníky, pokud to vyžaduje daný druh aktivity. Role sociálního pracovníka a dalších odborných pracovníků působících v komunitním centru a rozsah jejich činnosti (výše jejich pracovního úvazku) musí být vymezena s ohledem na naplňování hodnot a principů komunitní (sociální) práce a vzhledem k charakteru aktivit a celkového dění v komunitním centru.

Aktivity realizované v komunitním centru mohou navazovat na poskytování základních činností registrovaných sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, avšak **nenahrazují poskytování sociálních služeb**. Je nezbytné vždy jasně oddělit aktivity a programy realizované v komunitním centru od poskytování registrované sociální služby.²⁵

Primárním cílem fungování komunitního centra je vytvořit prostor pro mobilizaci zdrojů uvnitř komunity. Sekundárním cílem pak je pomáhat řešit problémy místní komunity a do jejich řešení zapojit všechny strany, kterých se tyto problémy dotýkají. Budování komunitního centra je snazší tam, kde jsou již alespoň někteří členové komunity připraveni převzít aktivní roli při řešení společných problémů. Tam, kde tato připravenost členů komunity není dostatečná, je vhodné prostřednictvím komunitní (sociální) práce nejprve aktivizovat členy komunity a motivovat je k zapojení a spolupráci.

Vedle aktivit přispívajících k řešení sociálních problémů komunity a jejích členů mohou komunitní centra realizovat také:

- a) **Kulturní/multikulturní aktivity** realizované „samosprávně“, tj. sebe organizované členy komunity (divadelní představení na téma řešení domácího násilí či pastí bezdomovectví, výstava fotografií mládeže místní komunity na téma „Jak si představuji svoje budoucí povolání“, filmové kluby, specifická podpora členů komunity z pohledu kulturní identity, sebevědomí a překonávání traumat apod.)
- b) **Výchovně/vzdělávací aktivity** (komunitní knihovny, doučování, motivační semináře pro mládež zaměřené na budoucí uplatnění na trhu práce, výchova k občanství, podpora zvyšování dovedností pracovat s místní komunitou atd.)
- c) **Aktivity neformálních skupin veřejnosti a občanských iniciativ** vzniklých na základě zplnomocňujících metod práce směřujících k řešení místních problémů (občansky vedené procesy a projekty, rozvoj zájmových skupin a sítí v sousedstvích přinášející pomoc místním občanům v řešení potřeb a problémů ovlivňujících kvalitu jejich života s dopadem na sociální začleňování a vstup na trh práce, podpora místních lídrů/autorit z řad členů komunity apod.)
- d) **Environmentální aktivity a podpora jejich využití** (aktivity zaměřené na zvelebování životního prostředí komunity, sběr odpadků, společná kultivace veřejných ploch, komunitní zahrada/dílna/doprava atd.)
- e) **Aktivity podporující zapojování cílových skupin do dobrovolnické činnosti** (péče potřebným spoluobčanům na bázi sousedské či generační výpomoci, podpora mezigeneračního setkávání, soužití a spolupráce, dobrovolnické komunitní kluby jako prevence sociálního vyloučení, sousedský jarmark, komunitní kavárna či jídelna,

²⁵ Například nízkoprahové zařízení pro děti a mládež podle § 62 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, není komunitním centrem. Pokud však takový druh sociální služby v obci existuje, může mezi ním a komunitním centrem fungovat spolupráce, z níž mohou mít prospěch jak klienti sociální služby, tak i další členové komunity zapojení do realizace aktivit v komunitním centru, potažmo celá komunita.

spižírna nebo sbírka jídla či potřeb pro domácnost, bazar, sociální šatník a pomoc v nouzi atd.)

Také u těchto doplňkových aktivit musí být v žádosti o podporu jednoznačně popsán jejich vliv na sociální začleňování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených a dalších členů komunity. Těžištěm všech aktivit uskutečňovaných v komunitním centru je vždy přímá podpora cílových skupin. Nelze podporovat projekty, v nichž významnou část nákladů představuje nákup zařízení a vybavení nebo nákup služeb bez přímé vazby na sociální začleňování osob. Součástí nákladů projektu mohou být i náklady na **celoživotní vzdělávání sociálních pracovníků**²⁶ v souladu s § 111 zákona o sociálních službách, a to v rozsahu minimálně 40 hodin za celé období realizace projektu.²⁷

²⁶ Vzdělávání zaměstnanců žadatele, partnera nebo dalších subjektů zapojených do projektu může zakládat veřejnou podporu.

²⁷ Limit minimálně 40 hodin vzdělávání za období realizace projektu je stanoven s ohledem na překročení hranice pro bagatelní podporu účastníka projektu. Maximální rozsah vzdělávání není omezen. Rozsah vzdělávání bude posuzován individuálně v rámci věcného hodnocení projektové žádosti. Bude posuzována potřebnost, účelnost a efektivnost a hospodárnost vzdělávacích aktivit sociálních pracovníků. Projektové aktivity musí být primárně zaměřeny na podporu cílových skupin osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených.

3 Podpora opatření v oblasti zaměstnanosti

Aktivita by měly především přispět ke snížení lokální nezaměstnanosti a měly by vycházet z aktuálních potřeb lokálního trhu práce, jež jsou popsány ve schválených strategiích komunitně vedeného místního rozvoje. Na řešení problematiky nezaměstnanosti spolupracují všichni klíčoví lokální aktéři, včetně příslušných kontaktních pracovišť ÚP ČR. V projektech realizované aktivity **by neměly nahrazovat činnosti ÚP ČR, ale naopak je doplňovat a rozšiřovat s ohledem na detailní znalost potřeb lokálního trhu práce.**

Z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), jsou podporovány pouze rekvalifikace. Další nástroje aktivní politiky zaměstnanosti definované dle zákona o zaměstnanosti (veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, příspěvky na zapracování, překlenovací příspěvky²⁸) nejsou ve výzvě podporovány a realizovat je bude samostatně pouze ÚP ČR. Zapojení ÚP ČR do projektů je možné pouze formou partnera bez finančního příspěvku.

Doporučujeme MAS u výzev MAS na podporu zaměstnanosti vždy konzultovat zaměření výzev s příslušnými kontaktními pracovišti ÚP ČR, na jejichž obvod budou mít realizované aktivity dopad. ŘO OPZ si může v rámci posouzení výzvy MAS před jejím vyhlášením vyžádat stanovisko ÚP ČR k jejímu zaměření.

Z důvodu koordinace a efektivnosti intervencí na podporu zaměstnanosti, doporučujeme žadatelům vždy předem konzultovat projektové záměry v oblasti zaměstnanosti s územně příslušnými kontaktními pracovišti ÚP ČR.

Při přípravě a realizaci projektů je obvykle kladen důraz na individuální přístup k osobám z cílových skupin a na respektování jejich specifických potřeb, na logickou provázanost aktivit poskytovaných osobám z cílových skupin a na zahrnutí všech relevantních činností potřebných pro úspěšnou realizaci projektu v jasné vazbě na potřeby cílové skupiny a s ohledem na účelnost a hospodárnost vynaložených prostředků.

V každém projektu by měla být zařazena aktivita spojená s tvorbou nových udržitelných pracovních míst, umístěním na volná pracovní místa či zprostředkováním zaměstnání, čímž je v maximální míře zajištěno zvýšení pracovního uplatnění cílové skupiny. Zároveň nelze podpořit projekty, jejichž jedinou aktivitou bude tvorba pracovních míst, umísťování na volná pracovní místa či zprostředkování zaměstnání bez další individuální podpory osobám z cílových skupin. Je nutné dbát na zajištění komplexního charakteru předkládaného projektu, který musí tvořit provázaný celek na sebe navazujících aktivit, jež usnadní přístup cílové skupiny na trh práce.

3.1 Příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce

- Nástroje a činnosti vedoucí k motivaci a aktivizaci cílových skupin k nalezení zaměstnání a jeho udržení
- Rozvoj základních kompetencí osob z cílových skupin za účelem snazšího uplatnění na trhu práce
- Aktivita zaměřené na zvýšení orientace osob z cílových skupin v požadavcích trhu práce a realizace poradenských činností a programů, jejichž cílem je zjišťování

²⁸ Po dobu realizace projektů není vyloučena možnost zároveň žádat ÚP ČR o poskytnutí **příspěvku na zapracování** (poskytuje se zaměstnavateli, pokud přijímá do pracovního poměru uchazeče o zaměstnání, kterému je věnována zvýšená péče), případně **překlenovacího příspěvku** dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

osobnostních a kvalifikačních předpokladů osob pro volbu povolání za účelem zprostředkování vhodného zaměstnání

Příklady podporovaných aktivit:

- Podpora pracovního uplatnění osob se zdravotním postižením
- Profilace (vytvoření přehledu vlastností osoby, které se následně využívá při hledání nejvhodnější pracovní pozice) a targeting (marketingová metoda porovnávající vybrané části pracovního trhu a zhodnocující jejich atraktivitu a výhodnost pro osoby z cílových skupin), u kterých musí být v rámci projektů přesně definován jejich účel a cílové skupiny
- JOB kluby (tj. poradenský program, jehož hlavním cílem je motivovat a aktivizovat jeho účastníky k uplatnění na trhu práce, a to získáním orientace na trhu práce a nácvikem dovedností a technik vyhledávání zaměstnání); job klub probíhá formou opakovaných skupinových setkávání v malých skupinách
- Řízené poradenství ke změně kvalifikace
- Získání či obnova pracovních návyků, např. prostřednictvím mentoringu²⁹
- Pracovní a kariérové poradenství (ambulantní a terénní forma)
- Bilanční a pracovní diagnostika, ergo diagnostika³⁰
- Rekvalifikace a další profesní vzdělávání³¹
- Jazykové vzdělávání, PC kurzy, rozvoj finanční gramotnosti, soft skills (měkké dovednosti, komunikační dovednosti apod.), podpora čtenářské a numerické gramotnosti apod. (aktivity jsou pouze doprovodné a musí vést přímo k uplatnění osob z cílových skupin na trhu práce)

Aktivity je možné doplnit o zajištění doprovodných služeb typu dluhové poradenství, rodinné poradenství, psychologické poradenství, poradenství v oblasti bydlení apod. Aktivity jsou vhodné zejména pro osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané a osoby s kumulací hendikepů na trhu práce, které jsou nejvíce vzdáleny od trhu práce.

Nebude podporováno:

- Kariérové poradenství pro žáky ZŠ
- Projekty založené pouze na rekvalifikacích a dalším vzdělávání bez přímé uplatnitelnosti osob z cílových skupin na trhu práce
- Podpora a poradenství v rozvoji lidských zdrojů v podnicích (rozvoj lidských zdrojů bude podporován z Investiční priority 1.3 OPZ)
- Aktivity systémového charakteru (např. informační, analytické a monitorovací systémy trhu práce, tvorba systémů dalšího profesního vzdělávání), které jsou podporovány v rámci Investiční priority 1.4 OPZ

²⁹ Způsobitelným nákladem jsou osobní náklady týkající se mentora, a to v souvislosti se zaměstnáním osoby z cílové skupiny a jejím zaučováním u daného zaměstnavatele. Mentor je součástí realizačního týmu, výdaje jsou vypláceny na základě pracovní smlouvy nebo dohod konaných mimo pracovní poměr (platí pravidlo o obvyklých mzdách/platech). Náklady na mentora lze také hradit jako nákup služeb od dodavatele na základě dodavatelské smlouvy.

³⁰ Podpora souladu mezi schopnostním, vzdělanostním a pracovním potenciálem osob a možností jejich reálného uplatnění na trhu práce; pracovní diagnostika jako subsystém bilanční diagnostiky se přímo zaměřuje na možnosti konkrétního pracovního uplatnění odpovídajícího schopnostem a zájmům klienta. Diagnostiku lze využívat v opodstatněných případech a v cenách obvyklých a musí směřovat k psychodiagnostickému zhodnocení a posouzení pracovních a psychických předpokladů osoby z cílové skupiny ve vztahu k možnostem jejího dalšího pracovního uplatnění. Aktivita musí být realizována oprávněnou osobou (zpravidla psycholog), výstupem je pak závěrečná zpráva z provedené diagnostiky. Zapojení této aktivity do projektu musí mít přímou vazbu na další klíčové aktivity projektu a musí být vhodné s ohledem na charakter zvolené cílové skupiny.

³¹ Podpora při získání nové kvalifikace, při zvyšování, rozšiřování nebo prohlubování dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování a obnovování, jež odpovídá potřebám cílové skupiny, a povede k její projektem deklarované přímé uplatnitelnosti na trhu práce. Podpora především akreditovaných rekvalifikací (dle potřeb budoucího zaměstnavatele). Při realizaci rekvalifikací se musí příjemce podpory řídit zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Bude podporováno další vzdělávání podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (včetně zkoušek).

3.2 Zvyšování zaměstnanosti cílových skupin

a) Zprostředkování zaměstnání³²

Příklady podporovaných aktivit:

- Realizace činností souvisejících s vyhledáváním zaměstnání pro osobu, která se o práci uchází
- Vyhledávání zaměstnanců pro zaměstnavatele, který hledá nové pracovní síly
- Poradenská a informační činnost v oblasti pracovních příležitostí

b) Podpora vytváření nových pracovních míst

Příklady podporovaných aktivit:

- Tvorba pracovních míst pro osoby z cílových skupin
- Podpora uplatnění na trhu práce formou příspěvku na úhradu mzdových nákladů zaměstnavatelům (může zakládat veřejnou podporu)

c) Podpora umístění na uvolněná pracovní místa

Příklady podporovaných aktivit:

- Příspěvek na úhradu mzdových nákladů zaměstnavatelům na umístění osob z cílových skupin na pracovní místa, která budou z různých příčin (např. z důvodu odchodu do důchodu) na trhu práce uvolňována (může zakládat veřejnou podporu)

d) Podpora zahájení podnikatelské činnosti

Příklady podporovaných aktivit:

- Aktivitu před zahájením podnikání a na ně navazující aktivity po zahájení podnikání formou vzdělávání a poradenství³³
- Podpora osob, které při zahájení projektu nebyly OSVČ (neměly oprávnění), nevylučuje se ale jejich předchozí zařazení mezi OSVČ, které již bylo ukončeno, nebo přerušeno (podpora pro osoby, které zahájí podnikání, může trvat maximálně 2 roky po zahájení podnikání a bude se jednat o veřejnou podporu)

e) Podpora spolupráce lokálních partnerů na trhu práce

Příklady podporovaných aktivit:

- Podpora vzájemné spolupráce subjektů veřejného, neziskového a soukromého sektoru na úrovni MAS s cílem pomoci cílovým skupinám při uplatnění na trhu práce,

³² Pokud bude účastníkům v rámci projektu zajištěno (zprostředkováno) zaměstnání (nové pracovní místo, umístění na uvolněné pracovní místo či pracovní místo na zkoušku) u jiných zaměstnavatelů než je příjemce či partner (u tzv. 3. organizací), musí žadatel disponovat povolením ke zprostředkování zaměstnání (dle § 60 odst. 1 písm. a) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti). Pokud ho žadatel nemá, může:

- o něj požádat a příslušnou aktivitu zahájit až po jeho přidělení (získání tohoto povolení je podmíněno splněním stanovených podmínek);

- činnost zajistit prostřednictvím partnera, který disponuje tímto povolením, ale za podmínky, že partner bude vykonávat i další aktivity nesouvisející se zprostředkováním a které může dle metodiky OPZ partner zajistit;

- tuto činnost zajistit prostřednictvím nákupu služby od dodavatele (agentury práce);

- tuto činnost zajistit prostřednictvím partnerství s ÚP ČR.

Pro vytváření pracovních míst, umístění na pracovní místa či vytváření pracovních míst na zkoušku přímo u žadatele či jeho partnera není povolení vyžadováno.

³³ Doporučuje se do projektu v rámci výběru vhodné cílové skupiny zařadit aktivitu diagnostiky, která přispěje k výběru vhodných osob

a to i s využitím nových a netradičních metod podporujících zaměstnanost na lokální úrovni³⁴

- Monitoring lokálního trhu práce pro potřeby zprostředkování pracovních míst cílovým skupinám
- Vytvoření a provoz lokální burzy práce³⁵ nebo job centra (tj. systém sloužící ke zprostředkování volných pracovních pozic nabízených lokálními zaměstnavateli ve prospěch osob hledajících zaměstnání)

Nebude podporováno:

- Mzdové příspěvky na vytvoření pracovních míst v sociálních službách, které jsou hrazeny z vyrovnávací platby (viz Rozhodnutí Komise č. 2012/21/EU)
- Přijetí předchozích zaměstnanců na uvolněná pracovní místa
- Projekty založené pouze na systémových aktivitách a projekty zaměřené pouze na lokální burzy práce

3.3 Podpora udržitelnosti cílových skupin na trhu práce

a) Podpora flexibilních forem zaměstnání

Příklady podporovaných aktivit:

- Vytváření podmínek pro snazší uplatnění cílových skupin na trhu práce prostřednictvím flexibilních forem zaměstnávání (včetně poskytování mzdových příspěvků na nově vytvořená pracovní místa; může zakládat veřejnou podporu)
- Mezi flexibilní formy zaměstnání patří například zkrácený úvazek, rotace na pracovním místě, sdílení pracovního místa, práce na dálku

b) Zprostředkování dočasného přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli

Zprostředkování dočasného přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli dle § 43a zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (nejedná se o agenturní zaměstnávání). Veřejnou podporu získá ten zaměstnavatel, kterému vznikne výhoda při dočasném přidělení zaměstnance v případě čerpání mzdového příspěvku.

c) Podpora zaměstnanců

Bude podporováno pouze:

- Poradenství a rekvalifikace pro zaměstnance ve výpovědi
- Vzdělávání nových zaměstnanců, kteří byli v projektech přijati na nově vytvořená nebo uvolněná pracovní místa (může zakládat veřejnou podporu)

Nebude podporováno:

- Práce na zkoušku (tzv. „ochutnávky“), při kterých není vyplácena zaměstnanci odměna (nutný soulad s § 109 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce: „*Za vykonanou práci přísluší zaměstnanci mzda, plat nebo odměna z dohody.*“)
- Poskytování mzdových příspěvků již zaměstnaným či podnikajícím osobám z cílových skupin

³⁴ Realizovat lze pouze projekty, které aktivně podporují cílové skupiny při jejich uplatnění na trhu práce. Součástí projektu musí být zprostředkování zaměstnání, tvorba nových pracovních míst nebo umístění na uvolněná pracovní místa apod.

³⁵ Lokální burzy práce musí být koordinovány s burzami práce realizovanými ÚP ČR.

3.4 Podpora prostupného zaměstnávání

a) Prostupné zaměstnávání³⁶

Příklady podporovaných aktivit:

- Aktivitu umožňující za pomoci doprovodných opatření podle individuálních potřeb (podporované zaměstnávání, komplexní práce s cílovou skupinou) postupné zapojování dlouhodobě nezaměstnaných osob a osob s minimálními pracovními zkušenostmi na trh práce, získávání pracovních návyků a zkušeností, a to i s využitím nástrojů podpory zaměstnanosti, které povedou k dlouhodobému uplatnění těchto osob na trhu práce
- Zvyšování motivace zaměstnavatelů k vytváření udržitelných pracovních míst s využitím nástrojů jako jsou pracovní místa na zkoušku³⁷, pracovní místa ve prospěch obcí a veřejně prospěšných institucí, pracovní místa u soukromých zaměstnavatelů, krátkodobé pracovní příležitosti, sezónní pracovní místa, pracovní trénink, placené odborné praxe a stáže, mentoring apod.

³⁶ Systém prostupného zaměstnávání má krok po kroku prostřednictvím podpůrných opatření podle individuálních potřeb dovést osoby bez práce, osoby s minimální pracovní zkušeností a osoby s žádnými nebo zkreslenými představami o fungování světa zaměstnání na legální trh práce a pomoci jim na něm uspět: vštípit jim návyky, dovednosti a kompetence, bez kterých se na trhu práce neobejdou, zorientovat je, vzdělat v konkrétních dovednostech, zacvičit, změkčit přechod do neznámého prostředí a vytvořit pro ně pracovní příležitosti. Aby bylo opatření účinné, musí být prostupné zaměstnávání doprovázeno komplexními poradenskými službami, motivačními aktivitami, rekvalifikacemi, pracovní asistencí, podpůrnými službami typu dluhové poradenství apod.

³⁷ Pracovní místa na zkoušku jsou místa určená pro ověření teoretických znalostí získaných v rekvalifikačním nebo vzdělávacím kurzu v praxi. Např:

- Nekolidující zaměstnání - uchazeč zůstává v evidenci ÚP ČR a jeho měsíční odměna nepřesáhne polovinu minimální mzdy
- Krátkodobé zaměstnání - podle § 25 odst. 6 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, tj. pracovní příležitost, která je zprostředkována uchazeči ÚP ČR, není pro uchazeče vhodným zaměstnáním (§ 20) a netrvá déle než 3 měsíce; v takovém případě je výkon tohoto zaměstnání slučitelný bez ohledu na výši příjmu s vedením osoby v evidenci uchazečů o zaměstnání. Na takto zprostředkované zaměstnání bude ÚP ČR rovněž poskytovat finanční příspěvky (VPP nebo SÚPM).

4 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání

Bude podporován vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání - integrační sociální podnik a environmentální sociální podnik. Sociální podnikání zahrnuje podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí. Vytváří pracovní příležitosti pro osoby se znevýhodněním na trhu práce a hraje důležitou roli v místním rozvoji. Zcela zásadní je zapojení lokálních stakeholderů do činnosti sociálního podniku. Sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, který je formulován v základacích dokumentech. Pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku i zvyšování veřejného prospěchu. Sociální podnik vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu - ekonomického, sociálního a environmentálního.

4.1 Integrační sociální podnik

Příjemce musí naplňovat současně tyto principy a charakteristiky sociálního podnikání:

Společensky prospěšný cíl	• společensky prospěšný cíl zaměstnávání a sociální integrace osob znevýhodněných na trhu práce formulován v základacích dokumentech
Sociální prospěch	• integrace osob ze znevýhodněných skupin - min. podíl zaměstnanců ze znevýhodněných skupin činí 30 %, min. úvazek pro zaměstnance z cílových skupin je 0,4, zaměstnanci z cílových skupin musí mít uzavřenou pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti (dohoda o provedení práce není pro zaměstnance z cílových skupin akceptovatelná), podnik používá personální a integrační nástroje podporující rozvoj a integraci zaměstnanců z cílových skupin • účast zaměstnanců a členů na směřování podniku
Ekonomický prospěch	• minimálně 51 % případného zisku je reinvestováno do rozvoje sociálního podniku a/nebo pro naplnění jeho společensky prospěšných cílů • nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovateli • alespoň 30 % podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech, sleduje se za posledních 12 měsíců realizace projektu
Environmentální prospěch	• zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby
Místní prospěch	• přednostní uspokojování potřeb místní komunity a místní poptávky • využívání přednostně místních zdrojů • spolupráce sociálního podniku s lokálními aktéry na území MAS

Budou podporovány všechny typy níže uvedených činností, dílčí části činností nebo kombinace těchto činností označené v žádosti o podporu jako klíčové aktivity. Žadatel si může vydefinovat další relevantní činnosti. Doporučené klíčové aktivity projektu a s nimi související přímé výdaje projektu:

- a) Vytvoření a zachování pracovních míst pro zaměstnance z cílových skupin (dále jen „CS“) a pro zaměstnance mimo u zaměstnanců mimo CS, kteří zajišťují zaměstnancům z CS specifickou podporu nezbytnou při jejich integraci na trh práce nebo vedou podnik (např. vedoucí/mistr/předák cílové skupiny, asistent/ka, supervizor, kouč, psycholog/psycholožka, manažer podniku). Z projektu je možné financovat mzdy nově přijatých zaměstnanců z CS (nikoli stávajících), zaměstnavatel musí při kontrole na místě nebo při administrativním ověřování být schopen prokázat, že nedošlo k účelovému přerušení pracovního poměru se stávajícími zaměstnanci nebo účelovému zrušení pracovních míst z důvodu získání dotace. Všichni zaměstnanci realizačního týmu financovaní z projektu musí mít kvalifikaci (vyučení v oboru, SŠ, VŠ v oboru nebo osvědčení o profesní kvalifikaci podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání) nebo praxi odpovídající pracovnímu zařazení. Pracovní místa pro zaměstnance z cílových skupin musí příjemce vytvořit a obsadit nejpozději do 3 měsíců od zahájení realizace projektu; vyžaduje-li charakter podnikání přijetí zaměstnanců postupně (pozvolný nárůst činnosti a tržeb) a po této lhůtě, objasní tyto skutečnosti žadatel v podnikatelském plánu, a to v části Management a lidské zdroje. Žadatel v klíčové aktivitě uvede, jakým způsobem probíhá výběr a nábor zaměstnanců z CS, jejich zaučení v případě aktivit f) a g) uvede aktuální a cílový počet zaměstnanců, úvazků a pozic podniku.
- b) Poskytování psychosociální podpory zaměstnancům z CS, vzdělávání zaměstnanců z CS a vzdělávání ostatních zaměstnanců sociálního podniku financovaných z přímých nákladů projektu; vzděláváním ostatních zaměstnanců sociálního podniku se rozumí především kurzy pro zefektivnění práce s CS; žadatel popíše integrační proces CS, který bude nastaven na základě analýzy a charakteru CS uvedené v žádosti.
- c) Marketing sociálního podniku (např. kampaně na podporu prodeje, reklama).
- d) Provozování sociálního podnikání - nová nebo rozvojová podnikatelská aktivita, která je předmětem projektové žádosti, musí být zahájena max. do 3 měsíců od zahájení realizace projektu. Vybavení, zařízení pro projekt je z přímých výdajů možné hradit pouze takové, které je nezbytné pro realizaci projektu a pracují s ním zaměstnanci z CS. Součástí klíčové aktivity jsou vedle činností spojených s prokazováním naplňování principů sociálního podnikání, resp. i rozpoznávacích znaků sociálního podniku, také činnosti spojené s evaluací prováděnou ŘO OPZ (v rámci toho se příjemce zúčastní šetření formou dotazníků nebo rozhovorů, zprostředkuje šetření u cílových skupin, případně zajistí sběr specifických ukazatelů nezbytných pro vyhodnocení přínosů pro cílové skupiny); zjištěné informace budou plně k dispozici příjemci pro zlepšování fungování sociálního podniku. Doporučujeme žadatelům, aby si aktivity spojené s vykazováním principů sociálního podnikání, resp. rozpoznávacích znaků sociálního podniku, a evaluací zohlednili ve výši úvazků členů realizačního týmu (žadatel zohlední také v popisu vykonávané činnosti). Pokud žadatel kombinuje předmět podnikání s aktivitami z oblasti prvovýroby (podle Zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství), uvede v klíčové aktivitě rozdělení všech položek rozpočtu na aktivity týkající se prvovýroby a ostatní podnikatelské činnosti, a to z důvodu rozdílných podpor de minimis

4.2 Environmentální sociální podnik

Příjemce musí naplňovat současně tyto principy a charakteristiky sociálního podnikání:

Společensky prospěšný cíl	podnik existuje za účelem naplnění společensky prospěšného cíle, kterým je řešení konkrétního environmentálního problému, zaměstnávání a sociální integrace osob znevýhodněných na trhu práce; tento cíl je formulován v základních dokumentech
Sociální prospěch	- integrace osob ze znevýhodněných skupin - min. podíl zaměstnanců ze znevýhodněných skupin činí 30 %, min. úvazek pro zaměstnance z cílových skupin je 0,4, zaměstnanci z cílových skupin musí mít uzavřenou pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti (dohoda o provedení práce není pro zaměstnance z cílových skupin akceptovatelná), podnik používá personální a integrační nástroje podporující rozvoj a integraci zaměstnanců z cílových skupin - účast zaměstnanců a členů na směřování podniku
Ekonomický prospěch	- minimálně 51 % případného zisku je reinvestováno do rozvoje sociálního podniku a/nebo pro naplnění jeho společensky prospěšných cílů - nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovateli - alespoň 30 % podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech, sleduje se za posledních 12 měsíců realizace projektu
Environmentální prospěch	- podnikatelské aktivity podniku, skrze které podnik naplňuje společensky prospěšný cíl, mají environmentální rozměr - zohledňování environmentálních aspektů ve všech fázích podnikání, tzn. při výrobě výrobků a/nebo poskytování služeb včetně environmentálně příznivého úřadování
Místní prospěch	- ekonomická lokalizace = místní výroba pro místní spotřebu, podpora místní ekonomiky - sociální podnik zaměstnává obyvatele z území MAS - spolupráce sociálního podniku s lokálními aktéry na území MAS

Budou podporovány všechny typy níže uvedených činností, dílčí části činností nebo kombinace těchto činností označené v žádosti o podporu jako klíčové aktivity. Žadatel si může vydefinovat další relevantní činnosti. Doporučené klíčové aktivity projektu a s nimi související přímé výdaje projektu:

a) Vytvoření a zachování pracovních míst pro zaměstnance z cílových skupin (dále jen „CS“) a pro zaměstnance mimo u zaměstnanců mimo CS, kteří zajišťují zaměstnancům z CS specifickou podporu nezbytnou při jejich integraci na trh práce nebo vedou podnik (např. vedoucí/mistr/předák cílové skupiny, asistent/ka, supervizor, kouč, psycholog/psycholožka, manažer podniku). Z projektu je možné financovat mzdy nově přijatých zaměstnanců z CS (nikoli stávajících), zaměstnavatel musí při kontrole na místě nebo při administrativním ověřování být schopen prokázat, že nedošlo k účelovému přerušení pracovního poměru se stávajícími zaměstnanci nebo účelovému zrušení pracovních míst z důvodu získání dotace. Všichni zaměstnanci realizačního týmu financovaní z projektu musí mít kvalifikaci (vyučení v oboru, SŠ, VŠ v oboru nebo osvědčení o profesní kvalifikaci podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání) nebo praxi odpovídající pracovnímu zařazení. Pracovní místa pro zaměstnance z cílových skupin musí příjemce vytvořit a obsadit nejpozději do 3 měsíců od zahájení realizace projektu; vyžaduje-li charakter podnikání přijetí zaměstnanců postupně (pozdvolný nárůst činnosti a tržeb) a po této lhůtě, objasní tyto skutečnosti žadatel v podnikatelském plánu, a to v části Management a lidské zdroje. Žadatel v klíčové aktivitě uvede, jakým způsobem probíhá výběr a nábor zaměstnanců

z CS, jejich zaučení v případě aktivit f) a g) uvede aktuální a cílový počet zaměstnanců, úvazků a pozic podniku.

b) Poskytování psychosociální podpory zaměstnancům z CS, vzdělávání zaměstnanců z CS a vzdělávání ostatních zaměstnanců sociálního podniku financovaných z přímých nákladů projektu; vzděláváním ostatních zaměstnanců sociálního podniku se rozumí především kurzy pro zefektivnění práce s CS; žadatel popíše integrační proces CS, který bude nastaven na základě analýzy a charakteru CS uvedené v žádosti.

c) Marketing sociálního podniku (např. kampaně na podporu prodeje, reklama).

d) Provozování sociálního podnikání - nová nebo rozvojová podnikatelská aktivita, která je předmětem projektové žádosti, musí být zahájena max. do 3 měsíců od zahájení realizace projektu. Vybavení, zařízení pro projekt je z přímých výdajů možné hradit pouze takové, které je nezbytné pro realizaci projektu a pracují s ním zaměstnanci z CS. Součástí klíčové aktivity jsou vedle činností spojených s prokazováním naplňování principů sociálního podnikání, resp. i rozpoznávacích znaků sociálního podniku, také činnosti spojené s evaluací prováděnou RO OPZ (v rámci toho se příjemce zúčastní šetření formou dotazníků nebo rozhovorů, zprostředkuje šetření u cílových skupin, případně zajistí sběr specifických ukazatelů nezbytných pro vyhodnocení přínosů pro cílové skupiny); zjištěné informace budou plně k dispozici příjemci pro zlepšování fungování sociálního podniku. Doporučujeme žadatelům, aby si aktivity spojené s vykazováním principů sociálního podnikání, resp. rozpoznávacích znaků sociálního podniku, a evaluací zohlednili ve výši úvazků členů realizačního týmu (žadatel zohlední také v popisu vykonávané činnosti). **Pokud žadatel kombinuje předmět podnikání s aktivitami z oblasti prvovýroby (podle Zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství), uvede v klíčové aktivitě rozdělení všech položek rozpočtu na aktivity týkající se prvovýroby a ostatní podnikatelské činnosti, a to z důvodu rozdílných podpor de minimis**

e) Sledování environmentálního dopadu

- sledování plnění environmentálního přínosu (kvantitativně i kvalitativně) v interních dokumentech podniku – viz příloha č. 7 výzvy – část 4. Environmentální prospěch.

f) Zajištění péče o děti a další závislé osoby znevýhodněných pracovníků, zajištění dopravy znevýhodněných pracovníků apod.

- je nutné již v projektové žádosti identifikovat bariéry (definovat opatření a doložit jejich vliv na zaměstnání v sociálním podniku).³⁸

Obecné podmínky platné pro obě podporované aktivity (4.1 a 4.2):

Udržitelnost, resp. fungování sociálního podniku, je jedním ze základních a obecných principů sociálního podnikání, a je zakotvena v principech a charakteristikách stanovených v sadě rozpoznávacích znaků pro integrační sociální podnik a environmentální sociální podnik (přílohy č. 6 a 7 výzvy). Všechny rozpoznávací znaky jsou pro příjemce závazné v plném rozsahu a budou sledovány v průběhu realizace projektu.

³⁸ Lze hradit jako jiné nezbytné náklady cílové skupiny z přímých nákladů projektu. Viz Specifická část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci OPZ pro projekty se skutečně vzniklými výdaji a případně také s nepřímými náklady, kapitola 6.4.8 Přímá podpora cílové skupiny.

K principům a charakteristikám sociálního podnikání se žadatel přihlašuje při založení společnosti ve svých zakládacích dokumentech, a to nejpozději k datu ukončení projektu, žadatelé sociální podniky - aktivita g) k datu podání projektu. Obchodní korporace zveřejní dokumenty v obchodním rejstříku na www.justice.cz, OSVČ zveřejní např. formou prohlášení na webu organizace nebo jiném veřejně a bez překážek dostupném místě, neziskové organizace zveřejní zakládací dokumenty v příslušném rejstříku dle právní formy organizace, z těchto dokumentů musí být jednoznačné, že sociální podnikání probíhá výhradně ve vedlejší činnosti. Doporučujeme žadatelům, aby principy sociálního podnikání zapracovali do zakládacích dokumentů při založení společnosti. Příjemce je vázán dodržováním rozpoznávacích znaků v Rozhodnutí o poskytnutí dotace, a to v části účel dotace³⁹. Pro naplnění účelu dotace přidělené podle výzvy je tedy nezbytné, aby nová sociálně podnikatelská aktivita byla provozována v souladu s principy sociálního podnikání po celou dobu realizace projektu a realizací projektu vytvářel předpoklady pro udržení sociálního podnikání i po skončení podpory a také udržitelnosti vytvořeného pracovního místa pro zaměstnance z cílové skupiny i po skončení projektu. Naplnění principů a charakteristik sociálního podniku, tzn. příloh č. 6 a 7 výzvy, je rovněž vázané na naplnění indikátorů 1 02 13, nebo 1 02 12.

V případě nové podnikatelské aktivity definované níže pod body b) až e), se obchodní korporace, resp. nová podnikatelská aktivita obchodní korporace, přihlašuje k principům sociálního podnikání jako odštěpný závod. Stávající obchodní korporace odštěpný závod zřizovat nemusí v případě, že se k principům sociálního podnikání přihlásí celá korporace.

Vznikem a rozvojem podnikatelských aktivit se rozumí nová nebo rozvojová podnikatelská aktivita, která je pro potřeby výzvy definována takto:

- a) podnikatelská aktivita nově vzniklého subjektu⁴⁰
- b) podnikatelská aktivita jako nově zřízená živnost subjektu již existujícího
- c) podnikatelská aktivita jako nový obor činnosti v rámci stávajícího oprávnění k podnikání
- d) podnikatelská aktivita jako nový produkt/služba v rámci stávajícího živnostenského oprávnění, přičemž podmínkou novosti je možnost oddělit nový produkt/službu od stávajícího podnikání a to jak při přípravě podnikatelského záměru a finančního plánu, tak při prokazování udržitelnosti
- e) podnikatelská aktivita jako nově zřízená provozovna poskytující stávající službu, avšak takovou, jejíž poskytování je jednoznačně vázáno k místu provozovny (např. otevření další kavárny/prádelny na jiném místě); zřízením nové provozovny bude uspokojena poptávka nových/jiných zákazníků; nově zřízená provozovna musí být ekonomicky soběstačná, tzn., žadatel zaciluje podnikatelský plán jen na ni, prokazuje konkurenceschopnost nové služby v nové provozovně s ohledem na místní trh aj.
- f) rozvojová aktivita v rámci stávajícího oprávnění k podnikání za předpokladu vzniku nových pracovních míst pro zaměstnance z cílových skupin. Rozvojovou aktivitou se rozumí: rozšíření prostorové kapacity podniku a/nebo zavádění nových technologií výroby a/nebo modernizace výroby/služby a/nebo zvýšená poptávka po výrobku/službě. Financována z rozpočtu projektu budou výhradně nově vzniklá

³⁹ Doporučujeme žadatelům, aby při nastavování délky realizace projektu brali do úvahy podmínku naplnění všech rozpoznávacích znaků sociálního podnikání. V této souvislosti zejména upozorňujeme na povinnost dosáhnoutí minimálního podílu 30 % tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech (tento rozpoznávací znak se sleduje za posledních 12 měsíců realizace projektu; do celkových výnosů se pro účely tohoto rozpoznávacího znaku nezapočítávají investiční dotace).

⁴⁰ Nerelevantní v případě typu žadatele nestátní neziskové organizace (NNO).

pracovní místa pro zaměstnance z cílových skupin obsazená novými zaměstnanci z cílových skupin (stávající zaměstnanci z CS nebudou financováni).

g) rozvojová aktivita v rámci stávajícího oprávnění k podnikání stávajících sociálních podniků. Rozvojovou aktivitou se rozumí: rozšíření prostorové kapacity podniku a/nebo zavádění nových technologií výroby a/nebo modernizace výroby/služby a/nebo zvýšená poptávka po výrobku/službě a/nebo marketingové aktivity sociálního podniku a/nebo přímá práce se zaměstnanci z cílových skupin v rámci sociálního principu sociálního podnikání. V případě vzniku nových pracovních míst pro zaměstnance z cílových skupin musí být tato místa obsazená novými zaměstnanci z cílových skupin (stávající zaměstnanci z CS nebudou financováni).

Způsobilé výdaje projektu se vždy týkají jen podpořených podnikatelských aktivit definovaných výše.

Za podpořenou podnikatelskou aktivitu nelze v této výzvě považovat podnikatelskou aktivitu (i její část) žadatele, která je nebo byla provozována jiným subjektem, který je se žadatelem propojen vlastnickou strukturou, obsazením realizačního týmu či jiným prokazatelným způsobem (bude prověřováno z veřejně dostupných zdrojů).

Žadatel může novou ekonomickou činnost, která je předmětem podpory, začít vykonávat nejdříve s datem zahájení realizace projektu uvedeném v právním aktu (nerelevantní pro f) a g).

Plnění principů sociálního podnikání uvedených v příloze č. 6 a č. 7 výzvy bude sledováno pouze u nové podnikatelské aktivity definované výše pod body b) – e), u celého podniku v případě aktivity a), f) a g). Nová podnikatelská aktivita musí být jednoznačně oddělena ze stávající činnosti v případech b) a e).

V rámci této aktivity nelze hradit poskytování sociálních služeb podle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, a to jak v rozsahu základních, tak i fakultativních činností. Doporučujeme žadatelům při přípravě projektů konzultovat projektové záměry s ŘO OPZ a podnikatelské plány s lokálními konzultanty MPSV.⁴¹

⁴¹ <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/>

5 Podpora prarodinných opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni

Prarodinná opatření popsaná v této oblasti aktivit (zařízení péče o děti, dětské kluby, příměstské tábory atd.), která jsou určena rodičům dětí (dospělým, kteří se podílí na péči o dítě ve společné domácnosti)⁴² a dalším pečujícím osobám, vhodně doplňují další opatření na podporu rodiny z oblasti sociálního začleňování a zaměstnanosti (např. manželské a rodinné poradny, poradny pro oběti domácího násilí, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, flexibilní formy zaměstnávání). Škála opatření přispívá ke sladování pracovního a rodinného života, k podpoře rodiny a k předcházení sociálního vyloučení osob včetně jejich uplatnitelnosti na trhu práce.

5.1 Zařízení péče o děti zajišťující péči o děti v době mimo školní vyučování (ranní či odpolední pobyt)

Podpora je určena na vybudování zařízení a zajištění služeb péče o děti mimo režim vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. Jedná se o zakládání a provozování zařízení, která doplní chybějící kapacitu stávajících institucionálních forem tohoto typu (školní družiny, kluby) s dobou provozu odpovídající potřebám rodičů (oproti současné nabídce družin též v časných ranních hodinách a až do pozdního odpoledne). V této souvislosti je pro iniciátory projektu žádoucí spolupracovat s místně příslušnou školou. MAS si může ve své výzvě vyžádat jako povinnou přílohu potvrzení školy o kapacitě školních družin a klubů při ZŠ.

Cílem opatření je zajištění péče o děti v době mimo školní vyučování, kdy jsou rodiče v zaměstnání. Nejde tedy o podporu mimoškolních vzdělávacích aktivit, nýbrž o posílení služeb zajišťujících péči o děti.

Podmínky realizace:

- zařízení je určeno pro děti, které jsou žáky 1. stupně ZŠ (popř. přípravné třídy ZŠ)⁴³
- minimální kapacita zřizovaného zařízení je 5 dětí, přičemž optimální počet dětí na jednu pečující osobu je nejvýše 15
- do rozpočtu projektu je možné zahrnout také náklady na doprovody dětí před/po vyučování do/z provozovaného zařízení a náklady na pečující osobu v době pobytu skupiny dětí ve venkovních prostorách tak, aby se skupinou dětí byly vždy 2 pečující osoby
- služby péče o děti mohou být poskytovány i v prostorách, ve kterých je provozována družina podle školského zákona; není však možný překryv doby provozu obou zařízení, ta musí být přesně odlišena, tomu pak bude odpovídat i výše nájemného (náklady na vybavení budou způsobilé pouze proporcionálně ve vztahu k využití pro a mimo projekt)

⁴² Pro potřeby vykazování se cílová skupina Rodiče dětí zařazuje pod cílovou skupinu Osoby pečující o malé děti.

⁴³ V oblasti péče o děti na 1. stupni ZŠ platí následující:

- v případě provozování služby ve formě volné živnosti vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých,
- pokud není služba provozována jako živnost (tedy nikoliv za účelem zisku), stačí respektovat obecné závazné právní předpisy (zákonná opatření se širší působností vymezující pravidla týkající se odpovědnosti za škodu, občanskoprávních a pracovněprávních vztahů, právnických osob, bezpečnosti staveb a požární ochrany).

- s rodiči dětí musí příjemce uzavřít písemnou smlouvu o poskytování služby s aktualizací alespoň **na každý školní rok** (podmínka realizace projektu; není součástí žádosti o podporu)
- příjemce musí vést denní evidenci (elektronicky nebo v listinné podobě) přítomných dětí obsahující čas příchodu a odchodu dítěte (ověření při kontrole na místě)

5.2 Doprovody na kroužky a zájmové aktivity

Podpora je určena na zajištění doprovodů dětí na kroužky a zájmové aktivity. Doprovody musí být vždy vázány na další aktivity v prarodinných aktivitách (bod 5.1 a 5.5), nemohou být realizovány jako samostatný projekt.

Podmínky realizace:

- týká se rodičů s předškolními a školními dětmi (1. stupeň ZŠ)
- v rozpočtu projektu mohou být doprovody zahrnuty buď jako služba (kapitola rozpočtu Nákup služeb), anebo může být doprovázející osoba zaměstnána na DPČ/DPP (kapitola rozpočtu Osobní náklady)
- jedno dítě může využít doprovod (tam a zpět) maximálně 3 x týdně
- s rodiči dětí musí příjemce uzavřít písemnou smlouvu o poskytování služby s aktualizací alespoň **na každý školní rok** (podmínka realizace projektu; není součástí žádosti o podporu)
- příjemce musí vést denní evidenci (elektronicky nebo v listinné podobě) doprovázených dětí, obsahující čas odchodu dítěte, adresa místa kam je dítě doprovázeno a jméno a příjmení doprovázející osoby (ověření při kontrole na místě)

5.3 Příměstské tábory

Podpora je určena na zajištění služeb péče o děti v době školních prázdnin. Příměstský tábor může být realizován i jako samostatný projekt. Současně nemůže být souběžně realizován v kombinaci s aktivitou 5.2 (doprovody na kroužky a zájmové aktivity).

Podmínky realizace:

- doba konání příměstského tábora je omezena pouze na pracovní dny
- minimální kapacita příměstského tábora je 10 dětí
- s rodiči dětí musí příjemce uzavřít písemnou smlouvu o poskytování služby na dobu trvání jednotlivého turnusu, popřípadě více turnusů v daném školním roce (podmínka realizace projektu; není součástí žádosti o podporu) (podmínka realizace projektu; není součástí žádosti o podporu)
- příjemce musí vést denní evidenci (elektronicky nebo v listinné podobě) přítomných dětí, obsahující čas příchodu a odchodu dítěte (ověření při kontrole na místě)

5.4 Společná doprava dětí do/ze školy, dětské skupiny a/nebo příměstského tábora

Podpora je určena na zajištění dopravy dětí do/ze školy, dětské skupiny a/nebo příměstského tábora (týká se dětí předškolního věku a žáků 1. stupně ZŠ). Společná doprava může být realizována i jako samostatný projekt.

Společná doprava dětí do/ze školy, dětské skupiny a/nebo příměstského tábora může být provozována, pokud platí alespoň jedno z níže uvedených kritérií:

- neexistuje žádné spojení hromadnou dopravou,
- neexistuje vhodné spojení hromadnou dopravou ve vhodném čase (dítě by na začátek nebo po konci vyučování/dětské skupiny/příměstského tábora čekalo více než 30 min.),

- návaznost spojů hromadné dopravy je komplikovaná (přestupy, čekání na jednotlivé spoje, interval mezi jednotlivými spoji je větší než 1 hod.).

Žadatel v žádosti o podporu musí vždy odůvodnit potřebnost služby. V případě realizace společné dopravy dětí do/z příměstského tábora je nezbytné místo realizace příměstského tábora přizpůsobit délce obvyklé dojížděky do spádových předškolních a školních zařízení.

Podmínky realizace:

- týká se rodičů s předškolními a školními dětmi (1. stupeň ZŠ)
- v rozpočtu projektu může být společná doprava zahrnuta pouze jako služba (v kapitole rozpočtu Nákup služeb)
- není možné využívat vlastního dopravního prostředku příjemce dotace nebo rodiče dítěte
- cena služby vyplývá ze smlouvy s dopravcem (není vázaná na veřejnou dopravu)
- s rodiči dětí musí příjemce uzavřít písemnou smlouvu o poskytování služby s aktualizací alespoň **na každý školní rok** (podmínka realizace projektu; není součástí žádosti o podporu)
- příjemce musí vést denní evidenci (elektronicky nebo v listinné podobě) přepravovaných dětí (ověření při kontrole na místě) náklady na doprovázející/pečující osoby během cesty jsou způsobilými náklady projektu vždy v případě doprovázení předškolních dětí, u žáků 1. stupně ZŠ jen pokud příjemce uzná tento doprovod za potřebný ve zvlášť odůvodněných případech (např. vyžaduje-li to zdravotní stav dítěte apod.); ve druhém uvedeném případě musí žadatel odůvodnit potřebnost služby
- přepravce musí dodržovat zákonné předpisy (sedačky a poutání dětí pásy)

5.5 Dětské skupiny

Služba péče o dítě v dětské skupině je poskytována mimo domácnost dítěte v kolektivu dětí, je určena pro děti od 1 roku věku do zahájení povinné školní docházky a je zaměřena na zajištění potřeb dítěte, na výchovu, rozvoj schopností, kulturních a hygienických návyků dítěte. Účelem podpory je umožnit rodičům zapojení do pracovního procesu.

Podpora je určena:

a) **provoz dětských skupin** dle zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o děti v dětské skupině za účelem zapojení rodičů do pracovního procesu,

b) **vybudování/transformaci⁴⁴ a provoz dětských skupin** dle zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o děti v dětské skupině za účelem zapojení rodičů do pracovního procesu.

Žádost lze podat pouze na jednu ze zde uvedených variant podporovaných aktivit (a nebo b).

Zařízení provozované na základě živnostenského oprávnění se může transformovat na subjekt, který je oprávněn provozovat dětskou skupinu ze zákona č. 247/2017 Sb., o poskytování služby péče o děti v dětské skupině a podat žádost o podporu.

Službu péče o dítě lze poskytovat v následujících režimech:

⁴⁴ Vytvoření dětské skupiny z jiného typu zařízení péče o děti předškolního věku a zapsání jako dětská skupina dle zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o děti v dětské skupině v době realizace projektu.

a) Dětská skupina pro veřejnost

Podpora z OPZ může být využita na dětské skupiny pro veřejnost vymezené dle § 3 odst. 2 zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině. Provozovatel dětské skupiny není povinen být zaměstnavatelem rodiče nebo jiné osoby, které bylo rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno dítě do péče nahrazující péči rodičů, pokud je:

- ústavem, jestliže poskytování služby péče o dítě v dětské skupině je v souladu s jeho zakládací listinou,
- právnickou osobou registrovanou nebo evidovanou dle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností (zákon o církvích a náboženských společnostech), pokud poskytování služby péče o dítě v dětské skupině je v souladu s jejím předmětem činnosti,
- územním samosprávným celkem nebo jím zřizovanou právnickou osobou,
- obecně prospěšnou společností, jestliže poskytování služby péče o dítě v dětské skupině je v souladu s její zakládací listinou nebo zakládací smlouvou,
- nadací nebo nadačním fondem,
- spolkem, jestliže poskytování služby péče o dítě v dětské skupině je v souladu s jeho stanovami.

b) Podniková dětská skupina

Podpora z OPZ může být využita na podnikové dětské skupiny vymezené dle § 3 odst. 1 zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině. Provozovatel dětské skupiny je zaměstnavatelem rodiče, nebo dle § 3, odst. 3 cit. zákona provozovatel může poskytovat službu péče o dítě v dětské skupině rodiči též na základě dohody se zaměstnavatelem tohoto rodiče, a to za podmínek, za kterých poskytuje službu jinému rodiči.

Podmínky realizace:

- služba je poskytována mimo domácnost dítěte
- podporu mohou získat pouze zařízení péče o děti, které jsou provozována mimo režim školského zákona⁴⁵
- minimální kapacita zřizovaného zařízení je 5 dětí, maximální 24
- žádost lze ve výzvě podat i před okamžikem zaevidování zařízení jakožto dětské skupiny; dětská skupina musí být zaevidována nejpozději v den zahájení provozu dětské skupiny
- s rodiči musí příjemce uzavřít písemnou smlouvu o poskytování služby s aktualizací alespoň **na každý školní rok** (podmínka realizace projektu, není součástí žádosti o podporu)
- příjemce musí vést denní evidenci (elektronicky nebo v listinné podobě) přítomných dětí, obsahující čas příchodu a odchodu dítěte (ověření při kontrole na místě)

5.6 Vzdělávání pečujících osob

Jedná se o další profesní vzdělávání pro pečující osoby zaměřené na zlepšení jejich přístupu na trh práce, včetně výkonu samostatné výdělečné činnosti. Volba profesního vzdělávání musí odpovídat potřebám podporované cílové skupiny a musí mít vazbu na projektem deklarované pracovní uplatnění. Dosažené vzdělání by podpořeným osobám mělo usnadnit jejich uplatnění například v dětských skupinách, v dětských klubech, na příměstských táborech nebo jako OSVČ⁴⁶. Podmínky dalšího profesního vzdělávání jsou uvedeny u aktivity 3.1 Příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce.

⁴⁵ Tj. zákona č. 591/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zařízení provozována dle tohoto zákona jsou zapsána ve školském rejstříku.

⁴⁶ Podpora zahájení podnikatelské činnosti viz aktivita 3.2 Zvyšování zaměstnanosti cílových skupin (písm. d).

Doporučení k podporované aktivitě 5 Podpora prarodinných opatření:

Doporučujeme uzavřít pojištění odpovědnosti za škody (zahrnující pobyt v prostorách zařízení i volný pohyb dětí mimo zařízení), výdaj lze hradit z nepřímých nákladů projektu⁴⁷!

Podmínky vykazování některých nákladů v aktivitě 5 Podpora prarodinných opatření:

- cílovou skupinou jsou rodiče dětí; výdaje, které nemají přímý vztah k cílové skupině, nejsou způsobilými náklady projektu (např. stravné dětí, jízdné či případné vstupné), nemohou tedy být součástí rozpočtu projektu
- cestovné pečujících/doprovázejících osob spadá do nepřímých nákladů
- v případě společné dopravy dětí do/ze školy, dětské skupiny a /nebo příměstského tábora v rámci regionu (příměstské oblasti, venkovské regiony) je nutno využít službu dopravce; položka bude zahrnuta do kapitoly rozpočtu Nákup služeb
- případné příspěvky rodičů (ponížené o úhradu výdajů mimo rozpočet projektu, např. stravné dětí) mohou být zahrnuty do spolufinancování ze strany příjemce (pokud by částka vybraných příspěvků přesáhla výši spolufinancování, bude se jednat o příjmy projektu)
- výdaje, které nejsou hrazeny z projektu, ale jsou nezbytné pro jeho realizaci (např. stravné dětí) je třeba uvést v žádosti o podporu

Podmínky vymezující cílovou skupinu rodičů využívajících služeb péče o děti:

U cílové skupiny rodičů dětí musí být zajištěna vazba na trh práce. Příjemce má pro každé dítě využívající služeb v rámci projektu písemně doloženo, že oba rodiče (resp. jiné osoby pečující o dítě ve společné domácnosti) splňují jedno z následujících kritérií:

- jsou zaměstnaní, vykonávají podnikatelskou činnost,
- v případě nezaměstnanosti si zaměstnání aktivně hledají, jsou zapojeni v procesu vzdělávání či rekvalifikace.

Osoby pečující o dítě jsou uvedeny v přihlášce dítěte do zařízení. V případě střídavé péče stačí uvést údaje pro jednu z domácností, kde dítě pobývá. Spolu s přihláškou rodič doloží následující doklady:

- zaměstnaný rodič doloží potvrzení zaměstnavatele o pracovním poměru (pracovní smlouva, DPP, DPČ) s uvedením doby trvání pracovního poměru; OSVČ doloží potvrzení ČSSZ o úhradě odvodů na sociální pojištění
- nezaměstnaný rodič (případně jiná pečující osoba) doloží potvrzení z ÚP ČR o tom, že je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání (popř. potvrzení od pomáhající organizace); osoby v procesu vzdělávání doloží potvrzení o studiu
- osoby absolvující rekvalifikační kurz doloží potvrzení o účasti na rekvalifikačním kurzu a certifikát/potvrzení o jeho úspěšném ukončení, pokud byl kurz ukončen v době konání projektu

Podmínky, pro dokládání vazby rodičů na trh práce jsou následující:

- musí být doložena **před** přijetím dítěte do zařízení,

⁴⁷ U Dětských skupin (aktivita 5.5) je dle § 12 zákona č. 247/2014 Sb., pojištění povinné, avšak hrazeno musí být z nepřímých nákladů.

- musí pokrývat **celé období** docházky dítěte; je nutné upozornit rodiče na povinnost **aktualizace** v případě změny,
- potvrzení budou předmětem kontroly na místě, případně mohou být vyžádány při kontrole zprávy o realizaci projektu.

Podmínky pro aktualizaci písemných smluv o poskytování služby týkající se:

- zařízení péče o děti zajišťující péči o děti v domě mimo školní vyučování (ranní či odpolední pobyt), doprovodů na kroužky a zájmové aktivity, společné dopravy dětí do/ze školy, dětské skupiny a/nebo příměstského tábora - musí být uzavřeny/aktualizovány alespoň **na každý školní rok**
- příměstských táborů – musí být uzavřeny/aktualizovány **na každý turnus**, popř. **turnusy** pokud jsou organizovány **ve stejném školním roce**.

6 Nepodporované aktivity

V této výzvě nebudou podporovány následující aktivity:

- Volnočasové aktivity
 - PC/jazykové kurzy jako samostatný projekt
 - Osvětová činnost/kampaně jako samostatný projekt
 - Tvorba komplexních vzdělávacích programů včetně e-learningových kurzů
 - Všeobecné psychologické poradenství, pokud nebude součástí komplexní poradenské práce s účastníkem projektu
 - Zahraniční stáže
 - Lesní školky (mimo zákon o dětských skupinách kvůli nesplnění hygienických předpisů)
 - Provoz mateřských a rodinných center
 - Vzdělávání členů realizačního týmu s výjimkou:
 1. vzdělávání realizačního týmu v případě zaměstnanců sociálního podniku, kteří jsou v přímé práci s cílovou skupinou,
 2. vzdělávání realizačního týmu - sociálních pracovníků v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, působících v oblasti sociálních služeb, a to maximálně v rozsahu 24 hodin za kalendářní rok,
 3. vzdělávání realizačního týmu - sociálních pracovníků v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, působících mimo oblast sociálních služeb, a to minimálně 40 hodin za celé období realizace projektu,
 4. vzdělávání realizačního týmu - pečujících osob.
- Potřebnost vzdělávacích aktivit zdůvodní žadatel v projektové žádosti.